

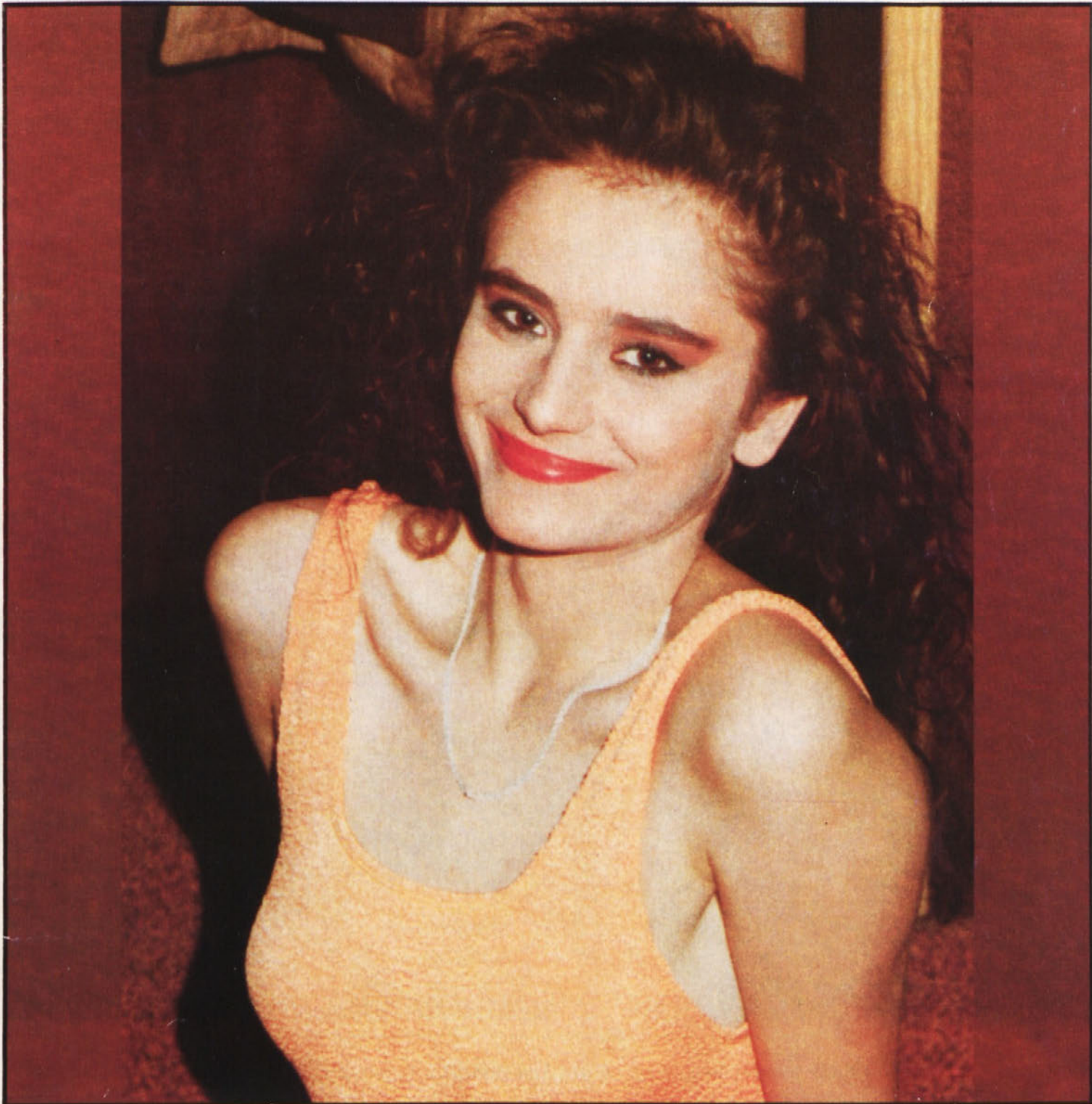
Komplet št. 1-24

PREPIH

N 210/1992

01 OD JAVNOSTI ODVIŠEN ČASOPIS
92 21. JANUAR 1992, CENA 40 SLT

Ko sem pred nedavnim prebrala zapis v PREPIHU, da naj bi se pri nas vendar že začeli učiti nemščine, mi je kar nekam tesno postalo pri srcu. Vendar sam jezik, ki ga bo treba nekoč uporabljati, ni toliko kriv, kot so ljudje, ki bi se radi z njim ponašali, ali celo pozabili na svojo lepo slovensko govornico.

Sicer pa se nemščine tudi ne dá kar takó čez noč naučiti. Treba je med ljudi, med poslovneže in nemara še občinarje. Spoznati moraš vse nove izraze, odnosno besede, ki jih v nekem slovarju ni najti.

Ko prideš na občino in želiš k predsedniku IZVRŠNEGA SVETA, se znajdeš v škripcih, kakó vprašati po njem. In če spoznaš, da še sam ne ve, kako

se mu reče in kakšne ljudi ima okrog sebe, bi ga za enkrat lahko imenovali kar: »FARBEN-BLIND PRASIDENT!«

MALO ZA ŠALO – MALO ZARES

Kar se tiče župana, ki (kakor vemo) izhaja iz stranke demokratične prenove in je zato med nami nanovo zaživel, bi ga odslej lahko imenovali

»ADOLF der belebende!«

Na oddelku za gospodarstvo se lahko srečaš z zelo prijetno, pa tudi strupeno Cvetko, ki jo (samo nam nekaterim) lahko zagode oziroma piči v živo, zato jo imenujemo za enkrat: »DORNROSCHEN«. Tisti pa, ki ga na tem oddelku ni več in bi vsled svojega priimka, ki se začneja s črko »Ž«, itak izpadel iz nemške abecede, pa bi ga mirne duše lahko imenovali: »OBERSTURMFÜHRER« (pa še podoben mu je)!

Naš davčni urad naj bi se odslej imenoval: »Die PRESSE«, kar pomeni STISKALNICA, ki ima namen izstisniti iz občana vse mogoče in tudi nemogoče.

Ljudje, ki naj bi poskrbeli za

okolje, preprečevali »ČRNE GRADNJE«, se zavzeli za nezavarovane poti, za neustrezna odlaganja smeti, naj bi odslej imeli na vratih svojega urada napis: »VERNICH-TUNGS BIRO«, namesto: »KOMITE za VARSTVO OKOLJA«!

Kadar bi radi, davas vsaj po treh letih moledovanja obišče nekdo iz »SOCIALNE SLUŽBE«, si to željo kar mirno izbijte iz glave, pa če vas daje še taka starost, kot tistega starčka iz skrajnega kota PREVALJ. Za ta obisk smo se sosedje obrnili s pismeno in ustmeno prošnjo na ta urad, zato se bo ta ustanova odslej bržkone lahko imenovala kar: »Die SOCIALPREMSE!«

-mk

USTAVNI RAZPRAVI OB ROB

Le kje so zdaj tisti, ki so mi ves čas čvekali o »svetosti življenja«?!

POZDRAVLJENA KOROŠKA, kjerkoli si že!

Brezmejne navdušenosti je konec, vse bolj je očitno, da smo stopili v leto streznitve. Optimizem, ki opogumlja, je državljanski, država ga še zdaleč ne opravičuje. Ljudje so tisti, ki gotovo ne bodo začeli novega štetja po formalni vzpostavitvi večstrankarske parlamentarne demokracije kot želi oblast, ki pooseblja njihovo državo, temveč si bodo državo vzeli za svojo, ko bo **servis za znosnost njihovega bivanja**. Nekaj sreče je tudi v razpoznavnosti lahko pokvarljivega blaga, ki se mu reče oblast in v zdravi kmečki pameti, ki jo še prememo. Ta nam vedno glasneje prišepetava, da ni demokracije v njenem deklarativnem oglašanju, in se, demokracija namreč, banalno zrcali v kontrastu med bitko za dostojno preživetje in parado vladnih kočij. In ker verjamem, da smo tisto oboroženo bitko že dobili, tudi parado do zob opremeljene policije in vojske.

(DE)MASKIRANJE

Oblast, ki se je hitro demaskirala (na srečo), pa ni samo tam daleč, v prestolnici. Bogeci se ob vsem hudem, kar prihaja iz Ljubljane, »šlepajo« tudi med nami. Gradijo teniška igrišča, privatizirajo odločitve, ki so sicer namenjene parlamentom, komaj kje so pod nadzorom. Ne po vseh naših rovtarskih občinah, pa vendar ponekod tako očitno, da se moraš vprašati, kot so se ljudje nekoč že – kako je mogoče? Pa je! Žal. In **edino zdravilo za lumparije so nove volitve**. Prepričan sem, da marsikdo ne bo doživel novega mandata novoizvoljene skupščine.

Tudi skozi drobne stvari, nekateri jim pravijo umazane podrobnosti, se kaže smisel za znosnost državljankega bivanja, ki jo posveča svojim državljanom oblast. Za tipičen primer lahko vzamemo programske smernice za področje kulture v ravenski občini, kjer je skupina, ki se imenuje Odbor za kulturo pri sekretariatu za družbene dejavnosti, predlagala, da

se za kulturo v letošnjem letu namenijo okoli devet milijonov tolarjev. Vse lepo in prav (toliko denarja za kulturo še ni bilo namenjenega), toda od tega naj bi šlo kar pet (5) milijonov za obnovo dveh cerkva (sv. Ana na Lešah in sv. Lenart na Platu). Ob tem je seveda odveč govoriti, kaj se dogaja s kulturnimi domovi v Mežiški dolini tako v fizičnem kot duhovnem smislu. **Razpadajo!**

BOJ ZA OBLAST

Ko je že vse kazalo, da se je najbolj vroča kri v takoimenovanih regijskih razpravah le ohladila in bodo krenile v smer dogovarjanja o koristih, ki bi jih lahko vsi potegnili iz novonastajajoče lokalne oblasti, se je, kot kaže, spet zapletlo. Molk priča, da se nam ne obeta nič dobrega in da so plotovi previsoki in zamere prevelike. **Je Svet koroških občin zaspal?**

Tako rinemo v leto, ki prihaja, polni optimizma zaradi nove priložnosti ob novih volitvah. Spet smo se ob lastnih izkušnjah naučili, da je enoumje nevarno in da nobena skrajnost ne prinaša nič dobrega. Pa še, da politika res ni nič drugega, kot borba za oblast, ki je hitro pokvarljivo blago. Zdravilo zanjo je samo v kontroli parlamentov, in to stalno in sitno. Samo tako bomo lahko imeli državo, ki bo znosna, ne da bi nas hkrati slačila do golega. **Tako državo rabimo že danes!**

Prepih hoče biti in ostati časopis, namenjen javnosti, in ta bo odločila, kakšno državo bo imela. Prevetriti tri doline, da bodo vremena Korošcem se zjasnila, je naša velika želja. Lahen vetrič očitno za kaj takega ni dovolj. Zato se nam pridružite. Pozdravljeni Korošci, kjerkoli že ste!

Edi Prošt

Na naslovni strani:

Liljana BANFIČ, Miss Koroške

foto:
IVKO

IZ VSEBINE

Kaj je s sodelovanjem Koroške s Koroško?

str. 4

Za mlade iz sveta glasbe

str. 12

Družabna kronika: Koroška top lista 1991

str. 14-15

Predstavljamo vam: Alojz Krivograd – Futy

str. 16

Pestra pisma naših bralcev

str. 23-24

Pogled čez Karavanke, podrimo naše planke

OTROŠKA BOLEZEN POSLOVNOSTI

Smo sposobni in pripravljeni sodelovati z Avstrijo?

Trditev je gotovo povsem pravilna: Korošci nikakor ne znamo izkoristiti vseh možnosti, ki nam jih ponuja meja z Avstrijo. Veliko bolj to uspeva Gorenjcem, da ne govorimo o Primorcih, ki že nekaj let s pridom izkoriščajo sosedstvo Italijanov, in zato je njihov razvoj tudi hitrejši. In čeprav smo s Korošci onstran meje – tu seveda mislimo na slovenski živelj – sorodne duše, nikakor ne uspemo potegniti kakšne večje gospodarske koristi.

Bližino z avstrijsko Koroško in radeljčani z deželo Štajersko dosledno spoznavamo le po zasebnih nakupih preko meje, pogovori o gospodarskem sodelovanju pa so nadvse redki. Na Koroškem lahko na prste ene roke preštejemo podjetja ali zasebnike, ki so navezali stike ali celo našli sovlagatelje v Avstriji. Tu je **Bramac**, pa zasebnik **Štumpfl** iz Slovenj Gradca, nikakor pa se ne moremo spomniti sodelovanja s kakšno firmo s Koroške onstran Karavank.

Območna gospodarska zbornica v Dravogradu je pred leti poskušala s promocijo koroškega turizma (od izletniškega do nakupovalnega) v Avstriji, vendar je takrat nerazumevanje naših turističnih in gostinskih delavcev mejilo že kar na fenomen, in tako iz vsega tega ni bilo nič.

Problem je v nas samih, naši zaplankanosti, nespособnosti prilagajanja nastalim spremembam in navajenosti na socrealistično povprečje. Pred leti so bili narejeni strašanski napori v ravenški železarni, da so uspeli ustanoviti podjetje **lue-**

– **ABS Matjaž Urank**, Celovec, trgovinsko zastopstvo v Sloveniji; udeležba ali ustanovitev skupnega trgovinskega podjetja; zavarovanje.

– **ACON**, Beljak, skupno trgovinsko podjetje v Sloveniji in nakup podjetja v Sloveniji; zlasti les in lesni izdelki.

– **ADEG**, Spittal, soudeležba ali ustanovitev skupnega ali lastnega podjetja v Sloveniji; trgovanje z živili.

– **ALLFINANZ**, Podljubelj, ustanovitev lastnega v Sloveniji; makler z vrednostnimi papirji.

– **ALPETOUR**, Pliberk, trgovsko zastopstvo v Sloveniji; spedicija, prevozi.

– **BARTEL-BARKOPA**, Celovec, nakup podjetja v Sloveniji ali soudeležba; trda in teška goriva.

– **CRIOSBANC**, Landskron, trgovinsko zastopstvo ali soudeležba v Sloveniji, hladilne omare, oprema za supermarkete.

– **Kurt GASSER**, Celovec, poslovni partner v Sloveniji; kmetijski stroji.

– **GODIVER**, Celovec, poslovni partner v Sloveniji; barvne kovine, naftni derivati.

– **EGGER & Co**, Celovec, ustanovitev lastnega podjetja v Sloveniji; zavarovalniško svetovanje

– **GUTSCHI & SCHWARZ**, Golovica, (Wölfnitz), soudeležba in ustanovitev skupnega trgovinskega podjetja v Sloveniji; lesno obdelovalni stroji.

– **HANTERMANN**, Celovec, zastopstvo in trgovinsko podjetje v Sloveniji; oprema za gostinstvo.

– **Stefan HASSE**, Velikovec, ustanovitev ali nakup podjetja v Sloveniji; lesna trgovina.

– **Paul Hauser, & Co**, Celovec, soudeležba, nakup ali ustanovitev lastnega podjetja v Sloveniji; biohrana, zdravila.

– **Kurt Hinteregger**, Wernberg, ustanovitev lastnega podjetja v Sloveniji; cvetje, vrtnarski pribor.

– **IMO Markt**, Wolfsberg, skupno trgovinsko ali lastno podjetje v Sloveniji; gradbeni material.

– **IVB**, Celovec, poslovni partner v Sloveniji; jekleni izdelki, stare baterije.

– **KANOVSKY & Co**, Celovec, ustanovitev lastnega podjetja v Sloveniji, gradnja športnih objektov.

– **Auto KRAINER**, Celovec, ustanovitev lastnega podjetja v Sloveniji, trgovina z motornimi vozili.

na v Pliberku, ki je v starem sistemu pač imela za nalogo, da tu in tam ukani nerazumljivo zunanjetrgovinsko zakonodajo nekdanje države Jugoslavije, kjer so se zunanjetrgovinski predpisi menjavali iz dneva v dan. Danes je – vsaj mislimo in upamo tako – precej drugače in možnosti so za nove prijeme.

Konec lanskega leta sta Peterle in koroški deželni glavar dr. Zernatto podpisala deklaracijo o tesnejšem gospodarskem sodelovanju, ki je za Slovenijo nadvse ugoden, saj predvideva

vrsto pomoči s strani Avstrije. In kar je najbolj pomembno: veliko je avstrijskih oziroma koroških podjetij, ki so pripravljene sodelovati s Slovenijo. Vendar smo v Sloveniji na to bolj slabo pripravljene, na Koroškem tostran meje pa še toliko slabše. Za pokušino pa omenjamo samo del avstrijskih podjetij, ki so takoj pripravljene navezati stike s Slovenijo, in morebiti se bo tudi na naši strani našel kakšen podjetnik, ki bo zgrabil to ali ono ponudbo. Več podatkov pa je mogoče dobiti na Združenju trgovine Slovenije.

Ko bo življenje v Sloveniji stopilo v običajne tirnice, ko si bomo polizali vse vojne rane in ko se bo strankarstvo ter politično življenje normalno (evropsko) strukturalo, se bomo nemara obrnili h gospodarstvu. Ker je za Slovenijo Balkan mrtev, se moramo usmeriti v Evropo, kjer pa se brez kakovostnih izdelkov tudi ne moremo obdržati in preživeti.

Koroška quality

In tako v Sloveniji že nekaj časa tli ideja o nekakšni slovenski blagovni znamki in – ali znaku kakovosti (Slovenian quality). Nedavno so to zadevo preskusili na Gorenjskem sejmu v Kranju, kjer je kandidiralo za znak Slovenske kakovosti 75 slovenskih podjetij z 269 izdelki, komisija pa je skozi to rešeto spustila 17 podjetij in 53 izdelkov. Za ilustracijo samo nekaj imen, da bi si predstavljali, kdo in kakšni so kandidati za znak »SQ«: Elanove smučiči BMX, Sukno Zapuše, Mipov kraški pršut, cviček iz Krškega ipd.

Vendar je ta poskusna tekma minila skorajda brez Korošcev, razen tovarne Muta se na ta izziv ni nihče odzval. Pa bi Korošci bržčas imeli pokazati tudi svojo Koroška quality, kar nenazadnje govorijo tudi nagrade s celjskega obrtnega sejma (Lesna, Ales Gašper) in tudi na razne sejemske prireditve bi kazalo stopiti bolj smelo in pogumno. Znak SQ (če se bo prijel) bi lahko čez leta kazal na inventivnost, sposobnost in vitalnost koroškega gospodarstva.

Z novo podjetniško zakonodajo se odpirajo nova, za naše ljudi neznana vprašanja. Podjetništvo pomeni izziv vsem, ki jim nove ideje ne pustijo spati in tudi tistim, ki v tem vidijo možnost za preživetje.

Podjetniška zakonodaja nam je bila koristna in nujno potrebna, vendar jo v današnjih razmerah znajo uporabljati le sposobni strokovni vodje.

ALI MALA PODJETJA POSLUJEJO Z UČINKOM, KI GA JE DRUŽBA PRIČAKOVALA, KO JE UZAKONILA TO URE-DITEV?

Veliko podjetij smo ustanovili, vendar pa večina le-teh nikoli ne zaživi, **vedno več** je na žalost tudi **stečajev in likvidacij**. Ti postopki so razmeroma dragi, tako z vidika državnih stroškov kot tudi z vidika družbe, kar pomeni, da nas bo še močno bolela glava, ko bomo morali te stvari sanirati, če vsa ta podjetja ne bodo začela poslovati in delovati z učinkom, ki ga družba in država pričakuje od njih.

70 % novih podjetij se ukvarja s trgovino, posredovanjem, **ne ustvarja** nove vrednosti, ne odpirajo se nova delovna mesta.

Podjetništvo ni samo sebi namen, temveč je nedvomno cilj doseči **večjo gospodarsko stabilnost, rast in umirjanje socialnih problemov**. Razmeroma nizek ustanovitveni kapital pomeni neomejeno možnost ustanavljanja podjetij, ki so v večini primerov speča ali takoimenovana slamnata podjetja, ki imajo na svojih žiro računih **blokirana sredstva**, ki jih nihče ne obrača. Denar je izločen iz obtoke, to pa še dodatno prispeva k nelikvidnosti gospodarstva. Število zaposlenih v teh druž-

Podjetij kot gob po dežju, vendar...

VELIKO JIH NIKOLI NE ZAŽIVI

bah je minimalno, ker podjetja ne dosegajo ekonomskih in drugih učinkov delovanja.

Državo, in v končni fazi tudi vas, veliko stane, ker je potrebno **vlagati dodatna sredstva** za izpeljavo registracij, posebno, ker je med številnimi subjekti, ki se registrirajo, mnogo takšnih na zalogo in za vsak primer.

Politične razmere, gospodarski sistem in gospodarski ukrepi še vedno otežujejo delovanje zakonitosti naravne selekcije, zato obvladovanje konkurence, profit in izguba niso objektivna merila uspešnosti.

ZAKAJ MALA PODJETJA NE DOSEGAJO EKONOMSKIH UČINKOV DELOVANJA

Tisti novopečeni podjetniki, ki dejansko nameravajo začeti poslovati, po nekaj mesecih ugotovijo, da le niso tako samozadostni, kot sprva mislijo. Veliko le-teh se v svoji delovni praksi še ni nikoli srečala z vodenjem. Zaradi obrobni aktivnosti, ki spadajo k podjetju, **jim zmanjkuje časa** za dejavnost, ki bi jo morali razvijati.

Še bolj kot stroške stečaja bi rada izpostavila **grenko razočaranje** vseh tistih, ki so se lotili podjetništva, pa so zašli v teža-ve, ker niso poznali pasti in ovir, ki jih podjetništvo tudi prinaša.

Podjetnik je ob vseh potrebnih odločitvah zmeden, sprejemati jih mora hitro, nima dovolj časa za njihovo presojo. V zaostrenih razmerah postane **kriza vodenja** še bolj očitna, zato se iz različnih razlogov vse bolj zanemarjajo dejavniki, ki so pogoj za kvalitetno vodenje in poslovanje oz. za realen izhod iz krize, v katero je zašlo podjetje.

Vodenje podjetja se običajno lotevajo ali pa so pred dejstvo postavljeni premalo strokovno podkovani ljudje, ali pa so neizkušeni, kar ne prenese vzpodbudnih rezultatov, zato se začne **podjetniški zagon hitro izgubi**.

KAJ STORITI, DA AKTIVIRAMO MALA PODJETJA?

Smo pred nalogo, kako pravkar ustanovljeno podjetje uspešno voditi in poleg tega še aktivirati znanje podjetnika oz. ustvariti novo delovno klimo.

Nujno potrebno je **ločiti vodenje od opravljanja dejavnosti**, še zlasti, ko se iščejo dejavniki za izboljšanje poslovanja in za načrtovanje razvojne poti. S tem je mogoče stabilen in konkreten napredek, najprej podjetja kot osnovne celice in ne nazadnje celotnega gospodarstva. Vsebinski razvojnih programov je enako pomembna kot pot do izvedbe celotnega posla.

Mala podjetja, ki so strokovno vodena, imajo dosti večjo možnost preživetja od tistih, ki so ustanovljena in delujejo ad hoc.

Organizacija je sistem vodenja in je sistem drobnarij. Le nekaj zgrešenih ali **izpuščenih navideznih malenkosti lahko ima veliko nezaželenih posledic**. Gre edino za to, da je potrebno poslovanje in **organizacijo strokovno obdelati**, kajti to za podjetnika pomeni **potem in olajšanje pri načrtovanju in sprejemanju odločitev**, katerih posledice bo moral kasneje nositi.

Za vodenje podjetij bi bil idealen strokovnjak, ki bi imel široko različnih znanj. Ker pa je takšnega težko najti, bi bilo povsem dovolj, če se oblikuje **strokovni team za vodenje podjetij** pri svetovalni organizaciji.

Malim podjetjem je potrebno svetovati, **kako** naj se razvijajo, **kje** lahko pridobivajo sredstva, **s kom** naj se povezujejo in kje so meje njihovega delovanja.

Poskrbeti bi bilo treba tudi za interesno povezovanje podjetnikov, kjer bi bilo mesto tako za izmenjavo dragocenih poslovnih izkušenj, za navezovanje poslovnih stikov in za poslovno izobraževanje, že zaradi poznava-nja problemov samih, deloma pa tudi zato, da potem, ko se podjetje že uteče, lahko podjetnik nadzoruje vodenje. Šele usklajeno delovanje znanja, vodstva in delavcev zagotavlja uspeh, sicer lahko še tako dobra ideja propade.

Ni recepta za vodenje podjetij niti ne za stimuliranje podjetnikov, ki jim je stopilo v glavo, da vse zmorejo in znajo.

Dora Najrajter

Bramac v Otiškem vrhu: eno redkih podjetij s tujim kapitalom

foto: Jurač

RUDNIK MEŽICA TEŽKI ČASI

Iz bivše enovite delovne organizacije je nastalo več družb, vsaka s svojo dediščino. Rudarski obrati so pred novimi odločitvami – program zapiranja strokovne ekipe ponovno preverjajo.

Ob novem organiziranu so se vzpostavile tudi nove reacije in večina družb zdaj sama odgovarja za svoje poslovanje in zanj prevzema tudi vso odgovornost. Vse bi bilo lažje, če bi v to obdobje stopili neobremenjeni s preteklostjo (dolгови), tako pa je bilo preteklo leto dvakrat usodno. V dobrem zato, ker so v gornjem delu doline še našli toliko smisla za dogovarjanje, da niso nikogar spustili popolnoma pod vodo in postavili ljudi na cesto, v slabem, ker so plačali za slabo osnovo iz preteklosti velikansko ceno (v obrestih).

Kot pravi generalni direktor krovnega podjetja Janez Pačnik, je tekla glavna bitka za ohranitev ključne proizvodnje. Da je bila vsaj za lani dobljena, kaže dejstvo, da do stečajev ni prišlo in da niso propadli programi, ki v normalnih okoliščinah perspektivo imajo. Včasih so med letom delali ponekod s samo 20 do 30 % zasedenostjo proizvodnje, toda niso se ustavili, še manj vrgli puško v koruzo. Pri tem je odigrala ključno vlogo krovna družba, saj se lahko pohvalijo kljub težkim časom, da so delavci imeli redno plače in da so te celo nad občinskim povprečjem.

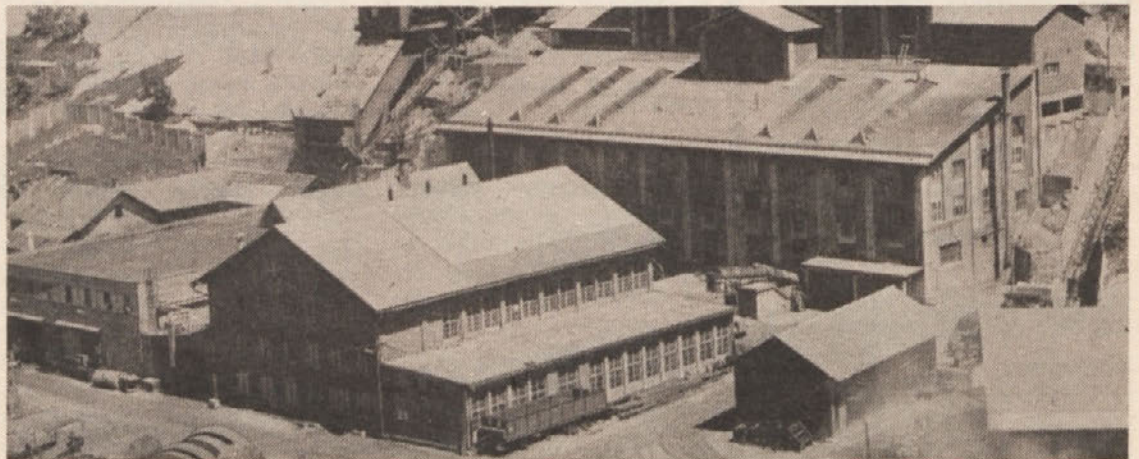
PROGRAMI SKORAJ NA EVROPSKI RAVNI

Najhuje je v Tovarni opreme in v Elmontu, kjer kaže zobe nesposobnost trgov, da bi sploh še kupovali investicijsko opremo. Tudi sicer rezultati poslovanja ne bodo bleščeči, preteklo leto pač trgovanju ni bilo naklonjeno. Svoje so storile obresti, ki so finančno izčrpanost Rudnika in družb, ki ga danes sestavljajo, dodatno poglobile.

Dobro v Rudniku je, da proizvodni programi niso toliko pod evropsko ravnijo, da brez

bremen preteklosti ne bi zmogli tržne tekme tudi na zahtevnih tržiščih. Posebej to velja za akumulatorsko industrijo in bivšo Metalurgijo, ki sta z lastnim razvojem uspeli obdržati korak z razvitimi in kot so nam prišepnili, so v dogovorih o dokapitalizaciji iz tujine, kar bi seveda pomenilo mnogo.

Startne baterije iz programa Topla so v sami špici evropskih standardov, asortiman pa bodo z raziskovalnimi nalogami še razširili. Tako naj bi izdelovali akumulatorje z zmogljivostmi od 3 do 11500 Ah, še nadalje razvijali baterije z vezanim elektrolitom, dodatno pa opremljali elektromotorje z domačimi mikroprocesorskimi regulatorji števila obratov, za varčevanje z energijo pa prispevali baterije za pokrivanje konic z življenjsko dobo kar od 10 do 15 let.

V KRATKEM ODLOČITVE

Razvoju v Rudniku posvečajo precej pozornosti. Znana je razvojna dejavnost v Metalurgiji, kjer so kar sami postavili lastno separacijo sekundarnih svinčevih surovin, ki jim je omogočila, da so se odrekli ekološko nesprejemljivi visoki peči in pražar-

ni. Znana je piroliza, ki bo rešila nekaterih posebnih ekoloških problemov tudi druge. Še letos naj bi začeli tudi z gradnjo nove lastne hidroelektrarne, ki naj bi pokrila skupno s sedanjimi podzemljskimi že več kot polovico energetske potrebe proizvodnje. Sploh energetskim prihrankom posvečajo precej skrbi.

Kot je znano, so za rudarske obrate že pred leti sprejeli v republiko poseben zakon o postopnem zapiranju jame, ki je zagotavljal del potrebne denarja, hkrati pa predvidel, da naj bi rudnik v 15 letih postopno zapril. Zdaj se je pokazalo, da je bilo načrtovanje na tako dolg rok le preveč tvegano. Cena svincu in cinku je namreč na londonski borzi medtem padla tako nizko, da so se odločili program zapiranja ponovno preveriti. Odločitve bo-

se odločili za takoimenovano mehko varianto prestrukturiranja. Hkrati redno zaposlujejo svoje študente, omogočajo pripravništvo, tudi do 200 ljudem na leto omogočijo pre in dokvalifikacijo.

VZTRAJATI...

V Mežici so v letošnje leto stopili brez pretiranega optimizma, kajti problemov je še vedno preveč. Očitno tudi postaja, da je decentralizacija odločanja in odgovornosti zahtevna preizkušnja, ki zahteva poleg hotenja tudi dosti znanja. Ugotavljajo, da bi vanj morali vložiti več. Pravijo tudi, da so za svoje probleme v Ljubljani našli razumevanje posebej na ministrstvu za delo in ministrstvu za industrijo. Banke so seveda poglavje zase, vsekakor pa pričakujejo, da bodo svojo vizijo bodočnosti lahko uresničili, kajti

do znane v kratkem, vsekakor ne bodo enostavne. Čustvena navezanost ljudi v rudniku na svojo jamo bo na hudi preizkušnji nasproti neizprosni ekonomski logiki.

Rudnik danes zaposluje 1479 delavcev. V zadnjih štirih letih se je število zmanjšalo za 630 zaposlenih, tudi v gornji Mežiški dolini pa so

državi so doslej plačali vse, kar je od njih zahtevala. V tem se v svojem boju za preživetje tudi najbolj razlikujejo od ravenskega sosedu. Še vedno pa ostaja dejstvo, da bi potop tega ali onega za Mežiško dolino pomenil socialno katastrofo. V Mežici menijo, da se že zato splača vztrajati.

Edi Prošt

Dravograd: prihajajo gradbinci iz Grosuplja

ALI SO OSNOVE ZA REALNI OPTIMIZEM?

Dravograjski trgovsko-poslovni center v treh dejanjih: včeraj, danes in jutri

Ali si bo današnja generacija godbe na pihala iz Sentjanža pri Dravogradu ućakala dan, ko bodo lahko zaigrali na otvoritvi trgovsko-poslovnega centra v Dravogradu? Sodeć po napovedih **Mirka Kotnika**, predsednika IS SO Dravograd, ki jih je dal novinarjem konec leta, obstajajo realne moŹnosti, da bi nekoć v tej »jami« na MeŹi vendarle nekaj nastalo.

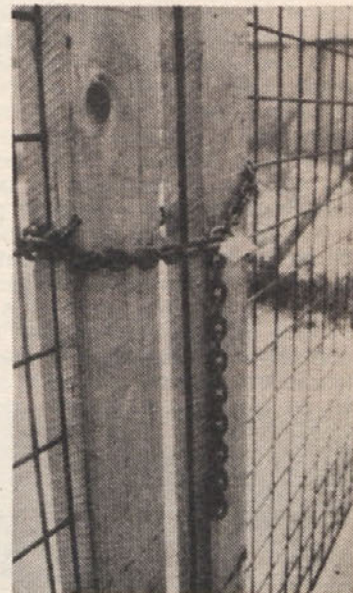
Povedano povsem na kratko: Źest dni pred iztekom leta 1991 je dravograjski obćinski vladi uspelo najti nosilca te zavoŹene investicije, in Gradbeno podjetje Grosuplje, ki je ta posel prevzelo tako po investicijski kakor tudi izvajalski plati, je bilo tudi za republiko Slovenijo zadosten

garant, da je tik pred zdajci obljubila iz naslova za manj razvita podroćja Źe 53 milijonov tolarjev. Po nekaterih ocenah je bilo doslej v center Źe vloŹenih okoli 70 milijonov tolarjev, za dokonćanje pa bo moralo GP Grosuplje nameniti predvidoma 180 milijonov tolarjev.

Za to potezo in ta prizadevanja je pred dravograjsko vlado potrebno sneti klobuk, saj bi v nasprotnem primeru morali vso zadevo zasuti. Vendar nikakor ni čas za evforijo, kajti: treba se je ozreti nazaj, da bi lahko razumeli sedanost in tudi napovedovali prihodnost.

Najprej. Trgovsko-poslovni center v Dravogradu, ki je v času gradnje dobil razna imena

(od »jame«, »same jame«, »Pompejev« do »raketnega izstrelitšća«), se je pred leti rodil na osnovi malomoŹganskih in megalomanskih apetitov nekaterih Dravograjćanov (imena to pot izpušćamo, da jim ne zagrenimo Źe kar na zaćetku srećnega in zdravega 1992) in enega najvećjih slovenskih poslovnih sistemov Mercatorja iz Ljubljane, ki je na provinci od nevednih podeŹelanov hotel pobrati profit. Ugleden sistem, kot je Mercator, je s svojim koroŹkim podizvajalcem doŹivel popoln kolaps, namesto rasti centra pa so zadevo prevzeli kriminalisti in toŹilci. Ti svoje delo dobro opravljajo, in na raćun umazanih poslov so bili podŹagani tudi nekateri v vrhovih republiŹkih organov.

Dalje. Današnja podoba tega centra je klavrna, opeharjenih je bilo mnogo ljudi in podjetij, ki so naivno verjeli v dravograjska vrata v Evropo. In preden se gradnja nadaljuje, je nujno urediti nekatere lastniŹke probleme in se pogovoriti z opeharjenimi ljudmi. Znani koroŹki »velepodjetnik« je okrog prinesel celo takŹno humanitarno organizacijo, kot je medobćinsko druŹstvo za sluŹno prizadete, ki so mu unićili hiŹo, nove pa niso postavili. Stare raćune je treba poravnati, da bi lahko ljudje poŹlej verjeli v poŹtene namere investitorja.

In konćno. V predvidenem letu dni naj bi na desnem bregu Drave nastal center z okoli sedem tisoć kvadratnimi metri povrŹin, kar je znatno manj, kot so vrli podjetniki pred leti naćrtovali (od 16.000 do 12.000 m²). Tu bo poleg raznih trgovin Źe banka, zavarovalnica, poslovalnica Koraturja, brŹkone tudi nova dravograjska poŹta, avtobusna postaja in Źe kaj. Potrebno je samo upati in drŹati pesti, da bo iz tega res nastal sodoben trgovsko poslovni center in da bodo pred otvoritvijo vsi tisti, ki so v tej jami potegnili koristi in Dravograd pahnili v sramoto, plaćali svojo ceno. Kanćek pesimizma in previdnosti pa ni nikoli odveć: tudi na HrvaŹkem je za petim premirjem sledilo Źesto, deseto in petnajsto in tudi v Dravogradu so obljube o dokonćanju sledile ena za drugo. IzkuŹnje nas ućijo, da vsega in vsakomur ne kaŹe vselej verjeti.

Tako izgleda gradbiŹe danes

foto: F. Jurać

M.P.

SPREJEMI, DOGOVORI...

Kot že nekaj zadnjih let, so v Radljah tudi letos ob novem letu povabili v goste župane sosednjih občin iz Avstrije.

Srečanje, ki je bilo v prostorih Merksa v Vuzenici, je bilo tokrat tembolj pristno, saj smo gospodarsko težko in še vojno leto preživeli ob nedeljeni simpatiji sosedov.

O vseh oblikah izjemne sosedске pomoči smo v Prepihu že pisali. Tudi to srečanje so župani, gospodarstveniki in predstavniki občine izkoristili za razgovore in iskanja možnosti sodelovanja v letošnjem letu in v prihodnosti. Še posebej, ker sosedje le računajo, da se bo naše gospodarstvo ustalilo, da bo sprejeta zakonodaja, ki bo poenostavila maloobmejno in meddržavno trgovino in sploh prinesla varnost naložb.

Kot že tolikokrat, so tudi tokrat povedali, da ne gre za gospodarsko bogate mejne občine, toda s politiko malih korakov in iskanja medsebojnih interesov moramo pričeti.

Za uresničevanje tega pa je sedaj skrajni čas, da mlada slovenska država hitro pripravi zares spodbudne, predvsem pa enostavne ekonomske – pravne pogoje. Zaenkrat se v tej uradniško-carinski proceduri še ni spremenilo prav nič na boljše, če seveda sosedje prav ugotavljajo.

Z novoletnega sprejema v Radljah

Sproščeno tradicionalno novoletno srečanje na mejnem prehodu Holmec med predstavniki občin Pliberk in Ravne na Koroškem ste bralci lahko videli na televiziji, nekaj izjav prisotnih pa je posredoval tudi Koroški radio. Vabilu ravenskega župana Adija Ciglerja sta se odzvala še **Johan Pajank, župan občine Bistrica**, in **Albert Sadjak, župan Globasnice**. Ob prvem možu Pliberka **Rajmundu Grilcu**, ki se je srečanja udeležil s celotnim občinskim svetom, so bili tako v prijetnem ambientu mežiškega hotela Peca hkrati prisotni kar štirje župani obmejnih koroških občin.

Sporočila zdravic ob prehodu v novo leto so bila vsa po vrsti usmerjena v želje za še večjim medsebojnim sodelovanjem na vseh področjih in ob vsakem času. Na obeh straneh meje se očitno še kako zavedajo nove priložnosti za razvoj, ki bi v veliki meri temeljil na odprtosti meje ter pretoku gospodarskih potencialov. Avstrijci z zanimanjem pričakujejo novo slovensko zakonodajo s področja tujih vlaganj in so pripravljene podpreti razvoj suficitarnih enot malega gospodarstva tudi na naši strani meje. Da so nadaljnji konkretni razgovori med partnerji na osnovi takšnih priložnostnih srečanj tista pika na i, ki jim še daje dokončni smisel, je v svojem nagovoru poudaril tudi **Fric Kumer**, pliberški občinski in ekonomski svetnik. S svojim znanim zanosom je g. Kumer nadalje zadovoljno ugotovil, da sta junaška drža Slovencev v lanski vojni in demokratične spremembe v novi državi sprožila skoraj neverjeten zasuk v odnosu do slovenske manjšine v Avstriji. To se je izrazilo tudi v spremembi stališč večinskega naroda do dvojezičnega vrta v Pliberku.

Leto 1992 bi moralo biti mejnik v odpiranju gospodarskih tokov prek zelene meje, so menili gostje ob odhodu. Vsi skupaj pa so zagotovili, da se konec leta v polnem številu srečajo na prenovljenem mejnem prehodu Holmec, ki bo s svojo prenovljeno podobo in sodobno ureditvijo še pridobil na pomenu. Na ruševinah bivše države se gradi nova kvaliteta za nove domete nove države.

—kv. —V.M.

NADALJEVANKA "JEZ"

Ljudje pod jezom za HE Golica-Koralpe se pač pod težo dejstev morajo sprijazniti z življenjem pod jezom, pod milijoni kubikov vode nad glavami.

Vsiljena dejstva so takšna in življenje mora teči naprej. Še vedno bi najraje imeli Bistrico in mirno življenje v svoji dolini.

Zadnje čase pa se stvari vendarle premikajo, tudi nekako v njihovo korist in zadovoljstvo. Imajo pa še nekaj, seveda prav nič novih zahtev. Med te spada tudi zahteva po povezovanju celotnega območja Bistriškega jarka preko urejenega mejnega prehoda z območjem v Sobotah, torej tudi s celotnim kompleksom turističnega ambienta, ki se tam tudi ob jezcu razvija.

Mnogi menijo, da bi takšna povezava in s tem po svoje potrjeno zaupanje v varen jez, pomirila ljudi, da bi umaknili zahteve po izselitvah. Sicer pa, kot vemo, so ti kraji pred na-

stankom meje gospodarsko in drugače dihali skupno življenje. Mejni prehod in cesta bi nemara res prinesla nov gospodarski razmah na obeh straneh meje.

Slovenska televizija pa nam je v posebni, strokovno skrbno pripravljene oddaji, šestega januarja zvečer predstavila gradnjo in varnost jezcu na Golici. In kar prav bo, da so to storili. Toda, ali res niso našli iz svoje bogate arhivske zakladnice vsaj še en mali košček, vsaj kakšno minutko tudi za izjave in občutke ljudi, ki živijo pod tem jezom? Šele s tem dodatkom bi slovenska javnost dobila vsaj približno podobo o stiski ljudi pod jezom. Šele tedaj bi lahko razumela in doumela, zakaj je bilo potrebno ljudi prepričevati v varnost in v to, da imajo naravno pravico do skromnega nadomestila, če se jim je nekaj odvzelo. Za človeka, za ljudi gre!

K. Valtl

NOVA ZNANJA

Pri Delavski univerzi Radlje so v decembru podelili zaključna spričevala osemnajstim trgovskim poslovojem in šestim komercialnim tehnikom.

To so pretežno mlajši trgovski delavci, ki so v času šolanja pridobili veliko dodatnega znanja. Ta osvežitev se v mnogih primerih, od urejenosti trgovin pa vse do kulture postrežbe, že odraža v trgovski ponudbi. Izložbe so bolje urejene, v pisnih reklamah skorajda ne najdemo hujših napak.

Izobraževanje je bilo izvedeno ob strokovni pomoči Srednješolskega centra trgovske in ekonomske stroke iz Slovenj Gradca ter domačih predavateljev za določene strokovne predmete.

Skoraj tri leta trdega dela ob

rednem delu ni lahko, vendar kot ugotavljajo andragogi že vrsto let, daje zelo dobre rezultate, še posebej tam, kjer je za nova znanja motivirano tudi podjetje, kjer ljudje delajo. Organizacija izobraževanja v domačem okolju pa je tisti osnovni pogoj, da se ga ljudje sploh lahko lotijo.

Posebej zaradi tega bi se morali o vlogi ljudskih univerz in vsestranskega usposabljanja ljudi temeljito zamisliti, ko govorimo o tovrstnih ustanovah. Tudi to je namreč ena od oblik in posebnosti razvitega sveta, morada prav posebej naših severnih sosedov, pa čeprav takšne vesti pridejo v »našo vas« le poredkoma.

—kv

Razstava v Koroškem pokrajinskem muzeju

KOROŠKA KRAJINA 1945 - 1953

40 let muzeja v Slovenj Gradcu

Vsi Korošci, ki jim je kaj mar za našo zgodovino, sedanost in bodočnost (zgodovino pač moramo poznati, da lahko razumemo sedanost in se oziroma v prihodnost), ne bi smeli izpustiti oglada razstave v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu, kajti razstava prikazuje razvoj naše pokrajine v letih 1945-53. Tako je ta muzej ne samo s spremembo imena, ampak tudi z novimi prijemi izstopil iz dosedanjih okvirov svojega dela, to je preučevanjem predvsem (ali samo) zgodovine NOB, s to razstavo pa so v muzeju tudi proslavili 40-letnico obstoja.

Razstava o prvih povojnih letih je lep prerez družbenega, gospodarskega, kulturnega in agrarnega dogajanja v vseh treh dolinah. Razstavo sta pripravili profesorici Valerija Grabner in Melita Požežnik, obe pa sta pripravili tudi obsežen katalog, ki je doslej prva in edina sinteza dogajanja v Koroški krajini. Prof. Marjan Linasi, ravnatelj Koroškega pokrajinskega muzeja, je ob tem povedal, da to seveda še zdaleč ni dokončna zgodovina tega obdobja, saj so mnogi problemi ostali še neobdelani. V prihodnjih letih pa imajo v načrtu znanstveno obdelati vso povojno obdobje in tudi pripraviti obsežnejše znanstveno delo.

Ob tem velja dodati še par besed o pokrajinskem muzeju, ki je v letu 1991 praznoval štiri desetletja obstoja. Ta ustanova je gotovo plod prizadevanj Bogdana Žolnirja, prvega nekdanjega ravnatelja muzeja, ki je od konca vojne vneto zbiral zgodovinsko gradivo, to pa je bilo osnova za prve muzejske zbirke. Takratni okrajni muzej je odprl vrata 22. aprila 1951, pet let za tem pa se je že preselil v prostore bivše mestne hiše na Glavnem trgu 24, kjer je še danes sedež muzeja. V duhu povojnih političnih razmer je bila temeljna naloga muzeja preučevanje osvobodilne vojne 1941-1945, pomembno pa je, da je poleg Koroške tostran meje razširil svoje delovanje tudi na zamejsko Koroško.

Podobe z razstave Koroška krajina 1945-53

Prof. Valerija Grabner, ena od avtoric razstave

Prof. Marjan Linasi, ravnatelj Koroškega pokrajinskega muzeja

Koroški pokrajinski muzej se bo kmalu selil v nove prostore, ki bodo bistveno večji in nudili možnosti za njegovo nadaljnjo rast. Sedaj Slovenjgradčani poleg zgodovinskega področja obvladujejo tudi arheološko področje, s Koroškim etnografskim in tehničnim muzejem pa se bodo morali kmalu dogovoriti, katera področja bo pokrivala posamezna ustanova. Nikakor se ne bi smelo zgoditi, da bi prihajalo do podvajanja, še manj pa do belih lis.

(ro)

Fotografije: Franc Jurac

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 14. ure. Ogledi možni tudi po dogovoru.

Iz šiviljskega obrata

Tovarna hlačnih nogavic Prevalje: Evropa terja več

Sredi decembra 1991 je Tovarna hlačnih nogavic Prevalje, delovna enota Tekstilne industrije Otiški vrh, slovesno proslavila 20-letnico svojega obstoja. S tem je poravnala dolg iz poletja, ko zaradi vojnih razmer v Sloveniji slovesnosti ni mogla prirediti.

Proslave v Mežici so se mimo članov prevaljskega kolektiva in vodstva TIO udeležili tudi predstavniki nemške firme **Vatter in Palme**, ki s TIO poslovno sodeluje, ter Unitexa, slovenskega poslovnega združenja, ki je to sodelovanje omogočilo.

Kaj pomeni za koroški konec, izrazito naravnani v težko industrijo, tovarna, ki daje delo predvsem ženskam, ni treba posebej poudarjati. Še toliko več so delovna mesta, ki niso odvisna od (propadajoče) kovinske industrije in rudarstva, vredna v današnjem času, četudi so sorazmerno slabo plačana, saj je dragocen vsak proizvodni program, ki nam bo pomagal preživeti in iziti iz krize.

Glavnega direktorja firme Vatter in Palme, **Gottfrieda Göthla**, smo zato ob obisku na Prevaljah pobarali, kako ocenjuje sodelovanje s tovarno hlačnih nogavic v preteklih dveh desetletjih in kakšne so možnosti v prihodnje. Dejal je:

»Z dosedanjim sodelovanjem smo vsekakor zadovoljni, drugače v partnerstvu ne bi vztrajali. Obrati TIO, še posebej enota na Prevaljah, skrbijo za ustrezno kakovost in izpolnjujejo dogovorjene dobavne roke. Tudi v času

Gottfried Göthel,
direktor Vatter Palmea

vojne v Sloveniji, ko smo se bali, da bo nastal velik izpad proizvodnje, zastoja skoraj ni bilo, saj je proizvodnja, razen enega dneva, nemoteno tekla; tudi tovornjaki so vozili čez mejo. Še posebej smo hvaležni slovenski ca-

MALICE DOBILI, TOVORNJAKOV NE

Šest šoferjev iz Slovenj Gradca: Ivan Pogorevcnik, Hinko Širnik, Ivan Poročnik, Viktor Plešej, Slavko Bricman in Daniel Skarlovnik so še decembra delali za Podjetje Merx iz Celja, enota Slovenj Gradec. Vozili so tovornjake in prevažali hrano iz skladišča do trgovin širom po Koroški. Od novega leta dalje pri Merxu niso več zaposleni. Kljub temu pa še vedno vozijo z istimi tovornjaki iz istih skladišč hrano v iste trgovine.

Kaj se je torej zgodilo v Merxu? Nič drugega kot to, kar se dogaja pri nas na splošnem: privatizacija. Podjetje Merx iz Celja se je odločilo in privatiziralo svoj vozni park. Vozila so prodali dvema delavcema, zaposlenima v Merxu, ki sta

ustanovila privatni podjetji: »Hari trans«, ki ga je ustanovil nekdanji delavec, sedaj podjetnik Ojsteršek in »Godtrans«, ki ga je ustanovil nekdanji delavec, sedaj podjetnik Ivan Godler. Prvi je dobil 35 vozil, drugi 14.

Šest šoferjev Merxa iz skladišča v Slovenj Gradcu s tako privatizacijo ni zadovoljnih. Sami so želeli odkupiti tovornjake, s katerimi vozijo, in direktor voznega parka Brane Hriberšek jim je to možnost tudi obljubil. Potem pa so naenkrat zvedeli, da bo tovornjake dobil Ivan Godler, dotedaj kontrolor voznega parka. Vsa privatizacija se je menda »zgodila« v nekaj dneh, tako da šoferji niso imeli časa reagirati, poiskati pravni nasvet in doseči, da bi sami odkupili tovornjake. Sedaj so na milost in nemilost prepuščeni privatniku Ivanu Godlerju. Le ta naj bi tovornjake dobil zelo ugodno: ocenjeni so za vsote okrog 120 do 180 tisoč tolarjev.

Odkupili naj bi jih na lizing. Tako bo prišel do tovornjakov, z njimi zaslужil in jih s tem denarjem odplačeval. Zelo ugodni pogoji, ni kaj. Vprašanje pa je, zakaj so (pod narekovaji) »odprodali« tovornjake ravno tema dvema delavcema.

Direktor avtoparka Branko Hriberšek pravi, da je bilo to v interesu podjetja. Vendar – kdo pravi, da sta ta dva ponudila najboljše pogoje, da sta najcenejša? Zakaj ni bilo vsaj internega razpisa, na katerega bi se lahko prijaviли vsi zaposleni in tako imeli enake možnosti? Mogoče bi se našel kdo, ki bi za podjetje ponudil boljše pogoje. Vsekakor je šest šoferjev iz Slovenj Gradca pokazalo interes, da odkupijo svoje tovornjake, pa za to niso imeli niti možnosti. Vse kar so si izbojevali, ko so se začeli tej privatizaciji upirati, je, da bodo dobili plačano malico in potne stroške. Če bi ostali tihi, niti tega ne bi dobili, kot se je to zgodilo delavcem v Hari transu. Privatizacija je torej izvršena in s 1. januarjem so dobili novega delodajalca – Ivana Godlerja, novopečenega privatnika.

To je samo eden od mnogih primerov privatizacije, ki smo jim priča v novi pravno povsem nedorečeni državi. Kot vsi drugi, tudi ta primer kaže na to, da bodo kmalu lastniki družbenega imetja postali meni nič, tebi nič vodilni v podjetjih. Pa to niti ne bi bilo tako hudo, če bi privatizirano družbeno imetje odplačali s svojim denarjem in bi razlašeni prejšnji lastniki – vsi zaposleni – imeli od tega določene koristi. Tako pa gre več ali manj za zastoj privatizacijo, ki je povrh vsega še, smešno ali žalostno, zakonita.

Mojca Potočnik

—ss

FILIP MERKAČ – MAISTROV BOREC MED TERITORIALCI

MINISTER PODELJUJE MAISTROVA PRIZNANJA

DAN DRŽAV- NOSTI

26. 12

Na Prevaljah je bila 26. decembra osrednja slovenska proslava ob prvem Dnevu državnosti.

Slavnostni govornik je bil obrambni minister J. Janša, na prireditvi pa so podelili vrsto priznanj. Naši, koroški teritorialci, ki so se aktivno udeležili lanske vojne, so dobili značke

»Ubrani domovino«.

GLAVE se poslavljaajo

Sedemnajst let je minilo, odkar je skupina začela z delovanjem in petnajst let, odkar so izdali svoj prvi album. V tem času so dosegli vse, kar so želeli in še mnogo več – postali so kulturna skupina, ki je vedno presenečala s svežino idej, glasbe in besedil, bili pa so tudi prvi, ki so svoj scenski nastop povzdignili do ravni gledališke predstave.

Takole bi lahko na kratko opisali skupino, ki je čas po novem letu izkoristila za novico o svojem razpadu. **TALKING HEADS** so bili med glavnimi začetniki in tudi najvidnejši predstavnik newyorškega novega vala. Z delom so začeli že leta 1974, ko so s skupnim ustvarjanjem začeli David Byrne, Chris Frantz in Tina Weymouth. Kljub pohvalnim kritikam, ki so jih dobivali na nastopih, pa sami niso bili najbolj zadovoljni s skupino in so iskali še vsaj enega člana. Pravega človeka so odkrili že kar po nekaj mesecih, vendar pa se je novi član Jerry Harrison odločil, da bo najprej dokončal študij in se šele potem posvetil glasbi. Ko je Harrison leta '76 diplomiral, je skupina odšla na turnejo po ZDA, dobili pa so že tudi ponudbo, ki je prinesla skupini tisti odločilni uspeh.

Konec leta '76 so odšli **TALKING HEADS**-i kot predskupina **RAMONES**-ov na evropsko turnejo in na nekem koncertu v Londonu so se seznanili z enim najboljših producentov Brianom Enom, s katerim so potem sodelovali takorekoč brez prekinitve. Šele Brian Eno je iz posnetkov skupine naredil glasbo, ki jo danes imenujemo značilno glasbo Talking headsov. Že s prvim albumom **TALKING HEADS '77** so postali najbolj iskana newyorška skupina in ves čas svojega delovanja so ostali zvesti smeri, ki so jo začrtali na njem. Ostali so skupina, ki s svojo glasbo lahko »pove največ«.

Deset skupin albumov, dva filma, knjiga in še vsaj enkrat toliko solističnih projektov, ki so jih člani skupine realizirali v najrazličnejših skupinah in povezavah, je vsekakor dovolj, da se bomo spominjali Talking headsov in da bomo njihovo glasbo poslušali tudi v letih, ki prihajajo. Sicer pa so fantje in dekle obljubili, da pravi solistični projekti šele prihajajo, in če se spomnimo samo zadnjega albuma Davida Byrna **REI MOMO**, bo ta glasba prav tako dobra, kot je bila glasba skupine **TALKING HEADS**.

Borut Godec

Talking Heads

SKRITA

PESEM, SKRITA PESEM, SKRITA

Če ste ljubitelj skupine **NIRVANA** in ste kupili njihov zadnji CD, vam svetujemo, da ga pazljivo poslušate še nekaj časa potem, ko izzveni zadnja pesem. Z malo sreče imate namreč primerek plošče, ki mu je Nirvana dodala še extra pesem **Endless Nameless**, ki sicer med podatki ni nikjer omenjena. Če pa te pesmi na vašem disku ni, no, potem pač morate kupiti njihov novi single **Come As You Are** – tam boste to skrito pesem zagotovo našli.

PESEM

U'REDU

U'REDU so se že dobro usidrali na naši sceni, čeprav je skupina s prvim albumom **Goli** udarila predvsem na **YU**-tržišče. Ko so se pojavili, so jih mnogi primerjali z **DEE-LITE** (kdo se jih še spomni), ampak **Roberto Magnifico** je dokazal, da lahko s svojo ustvarjalnostjo premaga tudi takšne žalitve. Skupina je prvo ploščo dobro prodajala in sedaj ima na trgu že novo kaseto **LET'S DANCE**, v pripravi pa je že novi **CE**. Trenutno pa se **U'REDU** zabavajo s snemanjem videa **Na vrhu nebotačnika**. Slovenska muzika bo torej še dolgo **U'redu**.

LEGENDE SE POSLAVLJAJO

Svet se spreminja in Kučan je imel zelo prav, ko je izjavil, da nič več ne bo tako, kot je bilo. Januarja je ukinila prevajanje svojega programa radijska postaja, s katero smo dolga leta odraščali vsi, ki smo radi poslušali dobro glasbo. **RADIO LUXEMBOURG** se je umaknil s srednjega vala in frekvenca 208 metrov bo od sedaj naprej samevala. Kljub temu pa boste lahko najslavnejšo radijsko postajo še vedno poslušali vsi, ki imate satelitske sprejemnike – **Radio Luxembourg** še vedno oddaja svoj stereo program preko stalita **Astra**.

ZNAK

Oblikovala sta ga dipl. arhitekta Andrej Kotnik in Edi Koraca

Ne glede na to, kje bodo meje nove koroške regije ali koroškega okraja ter koliko bo manjših občin in katere bodo to, se Mežiška dolina pripravlja, da zaradi svoje geografske šoodvisnosti ostane celota in tako nastopa tudi navzven. Nič več naj ne bi šlo za prevlado enega kraja nad drugim, pač pa za enoten nastop, z namenom, da bi dolina tržno zaživila.

Na ravenski občini so se že lani oktobra intenzivno lotili ustvarjati pogoje za enoten nastop Mežiške doline. Med prvimi akcijami je bila izbira znaka doline. Nalogo je pod vodstvom sekretariata za družbene dejavnosti in občo upravo opravila skupina, v kateri so bili Andrej Grošelj, akademski kipar, Rozalija Lužnik, dipl. arch., Franc Stakne, predstavnik Koroške turistične zveze, Marjan Berložnik, sekretar sekretariata, ter oblikovalka Lidija Fišer iz Železarne Ravne. Prav njo smo tudi naprosili, da je za Prepih ocenila dela, ki so prispela na natečaj, in še posebej izbrani znak, delo diplomiranih arhitektov Andreja Kotnika in Edija Korace. Opozorila je tudi na pomen pravilne uporabe znaka.

»Na natečaj znaka Mežiške doline je prispelo 17 del. Njihov kakovostni nivo je bil različen, od preprosto, osnovnošolsko otroško skiciranih rešitev, do rešitev na strokovni ravni. Dela so se razlikovala tudi po prenasitosti elementov in barv, druga so spet bila enostavna. Komisiji je bilo glavno vodilo za izbor znaka preprostost in čitljivost izvedbe, barvna kompozicija, uporabnost ter ra-

zumljivost oziroma tipičnost likovnega elementa, ki ga javnost najpogosteje pripisuje Koroški, tudi tista, ki ne živi na tem območju.

Komisija se je sestala dvakrat. Kot prvi vtis smo si prvič šifrirana dela ogledali. Po tednu dni lastnega presojanja in pridobivanja indirektnih informacij iz okolja smo si drugič razstavljena dela ponovno ogledali in jih ocenili po prej navednih kriterijih. Izbrano delo je tehnično, likovno in barvno dovršen lik kralja Matjaža in je ustrezalo vsem kriterijem.

Nekaj rešitev je bilo tesno konkurenčnih prvi nagradi. Najpogosteje jim je manjkala prepoznavnost. Velika udeležba in likovno dobre rešitve so bile trd oreh za izbor najboljšega, obenem pa smo lahko spoznali, da idejna ustvarjalnost na Koroškem še kako živi. Pomembno vodilo komisiji je bila tudi uporabnost znaka. Identificiral naj bi se skozi celostno podobo, predvsem na turističnem področju v Mežiški dolini (Turistični teden v Črni, Jesenska srečanja na Prevaljah, kmečki turizem, kulturne prireditve, razna družabna srečanja na Ivarčkem, hotelirstvo in gostinstvo npr.).

Ker se bo uporabljal v različne namene in ker ga bodo uporabljale različne institucije in ljudje, je zelo pomembno, da avtorja znaka v nadaljevanju pripravita tudi celos-

MEŽIŠKE DOLINE

tno podobo z osnovnimi pravili uporabe. Dogaja se namreč, da se sčasoma brez nadzora avtorjev original kvalitativno ali celo proporcionalno izniči ali se pojavlja na neso- lidnih in neprimernih mestih. Znak bo hitro zaživel in imel svojo vrednost, če bo sicer množično, a kontrolirano izvajan. Vsaka njegova upo-

raba se mora v dogovoru z avtorjema kljub že podeljeni simbolični denarni nagradi 15 tisoč tolarjev še naprej ustrezno honorirati.

Samo če, bodo izpolnjeni ti pogoji, osebno pripisujem znaku obstoj izvirnosti in pozitivno usodo, avtorjema pa čestitam k ideji.«

H. Merkač

PLAKETA OBČINE RADLJE Francu Erženu

Ob proslavi tradicionalnih Severjevih dnevo je v Ribnici na Pohorju predsednik občine Radlje, Herman Tomažič, podelil najvišje občinsko priznanje za leto 1991 Francu Erženu.

Zelo prisrčen aplavz je najbolj zgovorno povedal, da je priznanje tokrat prišlo v prave roke. Za to priznanje je bilo namreč vloženih nad četrto stoletja stalnega dela, ki se je navzven kazalo le kot kulturno življenje ljudi v Ribnici na Pohorju in v njenem okolju.

Namreč njihov, sedaj že upokojeni ravnatelj Franček, kot mu rečejo domačini, je v te kraje pripeljal Staneta Severja. Bila sta sošolca in vsaj v kulturniškem stremljenju sta imela veliko skupnega. Tako

je prišel in prinesel svojstveno gledališko kulturo v te kraje Stane Sever in tu, prav na ribniškem pohorskem, podeželskem odru tudi zaključil svojo življenjsko pot.

Franček pa mu je čisto po svoje ostal tudi za tem nekako zvest. V njegov spomin je vabil v ta kraj gledališke, posebej dramske in druge kulturne delavce.

Koliko lepih prireditev se je v enaindvajsetih letih zvrstilo v Severjev spomin v tem kraju. Koliko lepih doživetij, bodisi v strupenem mrazu, prijetni zimi ali soncu, koliko veselih trenutkov! Za vsem pa je bila vendarle neka gonilna sila, neka vztrajnost, nekdo, ki je na to opozarjal in skrbel.

Franček je vedno ostal kot eden izmed Ribničanov, skromen, tih, človek bi rekel – neopazen v vrvežu!

Prav je bilo, da so se ob 21. Severjevih dnevih tokrat spomnili Franca Eržena.

»To bi mi morali prej povedati«, je dejal ob sprejemu plakete. »Bi se človek malo pripravil in vam kaj povedal, tako pa – hvala lepa«.

Tudi to je povsem njemu značilna razumljiva kratkost. Pa bi najbrž redko našli kje v planinah človeka, ki tako dobro pozna slovensko periodiko, nove knjige in kulturo. Ko bi le imeli več takšnih ljudi.

Franc Eržen

K. Valtl

OSEBNOST '91

Franc FRAS

Predsednik radeljske občinske vlade je bil v vseh razprtih okrog koroške regije in središča vseskozi precej nevtralen, zavedajoč se, da Radlje ob Dravi ne morejo biti središče, saj so razpete med Koroško in Mariborom. Vendar Fras v bodoči regiji zagovarja policentrizem in tako je na tihem že ugotavljal, katere regijske ustanove v Radljah že imajo ali bodo še imeli. Ustavil pa se je le pri dveh: disko Jolly in odlagališče živalskih odpadkov.

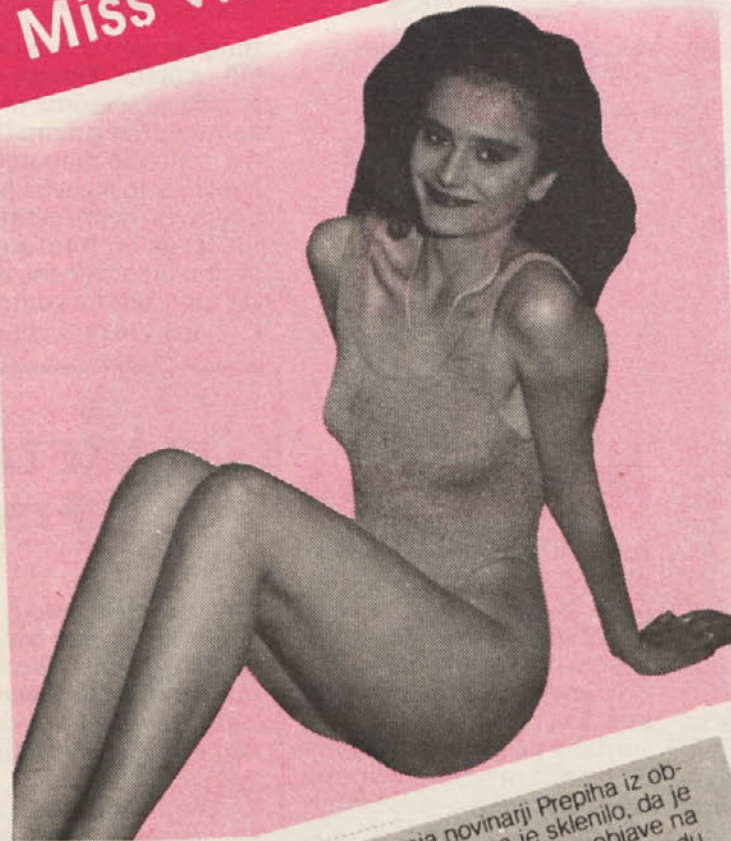
Marjan BERLOŽNIK

Podpredsednik ravenske vlade in spiritus agens krščanskih demokratov v Mežiški dolini Marjan Berložnik se je v letu 1991 odlikoval z novinarskimi poskusi, od Večera, Prepiha do celjske Nove dobe – običajno je drzel v regionalizem. Berložnika pa je na realna občinska tla spet postavil Stanko Kordež, prikljubljani tajnik v KS Črna, ki je Berložnika v občinskem hodniku zastražil na vse žive in mrtve. Še nekaj takšnih strank in miroljubni Berložnik si bo moral nabaviti »beztrajni top«.

Vinko PODRŽAN

S stalnim oponiranjem občinski vladi je Vinko Podržan, župan dravogradske občine, postal trn v peti dravogradske izvršni oblasti. Nekje smo že lahko prebrali, da bo leto 1992 v znamenju duela Kotnik-Podržan, ki pa se iz tega sedla ne bo dal kar tako izbežati. Bila bi tudi škoda, saj ima dravogradska občina edina možnost, da ohrani kontinuiteto tudi v novi podobi slovenskih občin. Ta občina je že danes tako majhna, da je v prihodnje lahko ena največjih!

Miss vitalis d.o.o.

Na izboru Miss Koroške v klubu California novinarji Prepiha iz objektivnih razlogov nismo bili prisotni. Uredništvo pa je sklenilo, da je zmagovalka (neglede na dejstvo, da ni Korošica) vredna objave na naslovni strani našega cenjenega časopisa. Ker bi bil ob prehodu na barvno naslovnico v primerjavi s prejšnjo številko za bralce pravi šok, če bi objavili celotni akt zmagovalke v ličnem kopalnem kostimu, smo se odločili le za portret. Za radovedneže pa predstavljamo na gornji sliki tudi lepši del prve koroške missice.

Življenjski uspehi

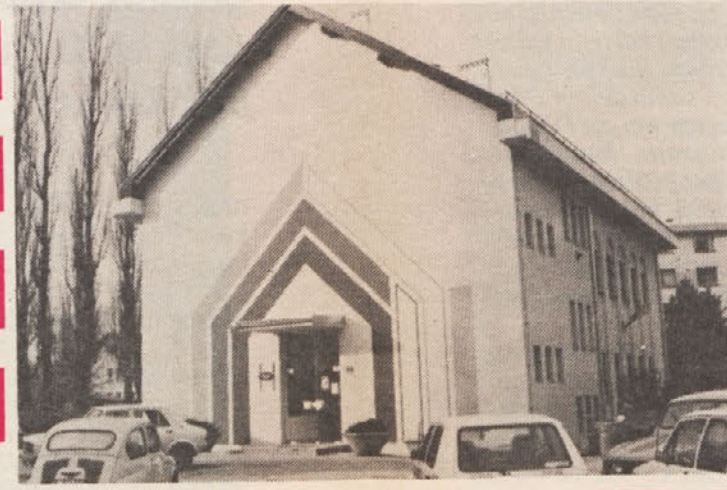

Miro Ankon, znani slovenjgraški podjetnik, nogometni predsednik, nekoč zvesti družinski oče in predsednik raznih komisij za izbor misic, si bo leto 91 nedvomno zapomnil kot eno od najuspešnejših let. Njegova firma Racionalles ustvarja promet enak prometu Lesne v dveh letih, na osebem slavu mu je pela Tereza Kesovija, postal je sponzor najuspešnejšega državnega smučarskega kluba, to je kajpak SK Črna, in končno: ponovno se je poročil.

NAJVEČJA PEKARNA

Kot gobe po radioaktivnem dežju rastejo pekarnice na Koroškem, kar je seveda daleč od tega, da bi Korošci jedli dober kruh. V tem letu pa se nemara obeta največja, najbolj okusna, gotovo fenomenalna pekarna v Slovenji Gradcu. Namreč: UNZ za deželo Koroško dobi nov sedež.

In zakaj bo to pekarna? Enostavno: (staro preizkušeno pravilo): v šipo zabrišeš kamen in ven prileti kifelj.

English & Deutsche

Ravenski župan, g. Adi Cigler, je svojo novoletno zdravico na srečanju s pliberškimi svetom v hotelu Peca v Mežici prebral tudi v nemškem prevodu, pri čemer je predsednik občinske vlade Matjaž Tasič nekam čudno sukral oči. Še isti večer je napovedal, da bo poleg obnovitvenega tečaja angleškega jezika, ki se ga je že udeležil večji del njegovih profesionalnih funkcionarjev, po hitrem postopku organiziral še začetni tečaj nemščine. G. župan bo imel pri prijavi za tečaj absolutno prednost.

POVABILO

Ljubljanska televizija (bog ve, zakaj si je naredila ime slovenska?) je oni dan v oddaji »Po sledih napredka« tako lepo prikazala jez in hidroelektrarno Golica, da se bodo pričeli v Bistriški jarek trumoma priseljevati tudi ljudje iz Radelj, Mute, Dravograda, Celovca in Ljubljane. V »Graben« naj pridejo stanovati Herr Nackler, gospod Skok, gospod Jazbinšek in še kdo iz falange, ki zvesto trdi, kako varen je ta jez. Naselijo pa se lahko kar v hiše, ki jih želijo zapustiti ljudje iz Bistriškega jarka.

Dva obrtnika, dve stranki

Obraza sta znana: levo Hrabro Perger, lectovo srce in predsednik slovenjgraškega občinskega odbora Grosove stranke, desno Plesnikov Oki, član Pirnatove stranke ali stranke »Ziggy & Muci« (od znanih Korošcev je član te stranke tudi gospod doktor Rudi Čretnik, predsednik ravenskega Demosa v razpadanju), Oki pa je bolj znan in uspešen kot slikar (stroji mu v delavnici delajo sami). Perger in Oki sta se to pot sestala po načelu: dva obrtnika, dve stranki.

GARDEROBER

Gašper Starc, snemalec TV Slovenija in predsednik Leške republike, se ne da. Še lani je kazalo, da bosta z Ruplom skupaj v 80 dneh obredla svet, letos pa je bilo potovanj po svetu manj, zato se je podal po bližnji jugi. Na svoji poti po Dalmaciji je poleg snemalca opravljal še dela in naloge garderoberja in tako se za njegovim projektom »V 80 dneh okoli sveta« obeta še delo »Garderober«.

OSEBNOST '91

Janez KOMLJANEC

Janez Komljanec, spretni slovenjgraški lider, je imel v vojnem letu 1991 dve taktiki: konspirativnost in javne razprave. V strogi tajnosti je izvedel manever registrskih tablic in slovenjgraške gimnazije, pri mestni obvoznici pa se javni razpravi ni bilo kos izogniti. Vendar na vso srečo pri tej javni razpravi ni bila obvezna udeležba ravenskih funkcionarjev. Sicer pa je slovenjgraška občina tako in tako naredila in podarila ravenski občini nekaj deset metrov deželne ceste pri Dularju. V letu '91 pa si je nekajkrat zaželel, da bi slovenjgraška občina mejila na kakšno dolensko občino...

Herman TOMAŽIČ

Herman Tomažič je vseskozi veljal za najlepšega koroškega župana, vendar jo je vrlemu radeljčanu lani zagodel Prepih z objavo tuje fotografije, ki s Tomažičevim šarmom ni imela prav nič. Prepihov urednik se je za napako že opravičil, uredništvo pa mu je naložilo, da si za kazen sam pusti rasti kocine. No, na vso srečo Tomažičeva avreola ni bila prizadeta. Nasprotno: dobil je novi ugled v družini (postal je srečen očka), v koroški politiki (vodi Svet koroških občin), menda celo na šoli (postal je ravnatelj radeljske OS).

Matic TASIČ

Akademsko izobraženi gospod Matic Tasič je imel v letu gotovo najtežje delo. Občinske odbornike je moral prepričati, da kot Mislinjčan in nekdanji prebivalec slovenjgraške občine ni podtaknjen v ravensko oblast. Na drugi strani pa je ministrom v Ljubljani skušal dopovedati, da Koroška ni samo okoli Celovca, in ko so v odhajajoči vladi to spoznali, jih je bilo v Šentanelu za procesijo in še več.

Bilo mu je šest let, ko sem ga srečal na maturantskem izletu (tega seveda ne ve). Vse povsod ga je bilo polno. Po govoricah dijakov mu je bil cel vlak premajhen, tako da se je večkrat preselil na ročaje pod stropom vagonov.

Pozneje je preizkušal velikost ravenske gimnazije, ki pa mu je očitno postala tesna in je odbrzel na izlet po Evropi. Zaupal mi je, da želi v tujino in na fronto. Daleč... Morda v Afriko ali kam drugam.

Medtem je padel Berlinski zid, obletnic Hitlerjeve smrti ali rojstva so se naveličali, Rusom je postalo dolgočasno poditi mudžahadine po gorah, južno afriška oblast je ukinila luksuzna prevozna sredstva za črnce. Iračani so se raje spravili na lastne Kurde in tudi Američani so si prenehali brisati zadnjice s toaletnim papirjem v maskirnih barvah.

Še pred tem se je Futy nekega dne po ne vem kakšni sli napotil na Kosovo in tam preživel sedem mesecev, takrat še kot novinar Mladine. Če je od tam odnesel celo kožo (znameniti roza R4 ni všteti), pa tako poceni ni prišel skozi v guštanjskem baru California, kjer so

ga – kljub pokazani novinarski izkaznici – obdelale »neznane« uniformirane osebe. Mogoče so mislili, da je izkaznica ponarejena, poleg vsega pa Futy tudi ni kakšen Silvester Stalonne.

Potem so ga privabila Plitvička jezera, vendar ne vem, ali zaradi pravljичne lepote ali zaradi streljanja.

Po vseh znanih dogodkih se mu je končno uresničila dolgoletna želja – biti fotograf na fronti in v tujini. Če se spominim 24 mrtvih snemalcev hrvaške groze, lahko vsaj zaslutim delovni dan fotoreporterja na bojišču. V Okučanih so mu uničili drugi avto, v Osijeku je granata zasekala globoke sledi v naslednje vozilo, tako da sedaj že lepo počiva v Zagrebu.

Morda na nek način razumem Futy-jevo delo, iskanje novega, nevarnega in nenavadnega. Zanima ga samo fotografiranje in nič drugega. Kljub temu, da mu slike redno objavlja Stern, Observer, Time, European, pa tudi Mladina, Globus in Slobodni tjednik, pravi, da je vse skupaj samo trening. Training, ko lahko pri vsakem posnetku izgubi glavo!

Alojz Krivograd – Futy

NAŠ VOJNI REPO- RTER

Seveda se lahko sprašujemo o usodnosti človeških poti, zlasti tistih nenavadnih, vendar s tem ne moremo spremeniti dorečenosti nekega potovanja. Verjetno enostavno ne razumemo neke osebe, morda tega niti ne poskušamo. Nakajdesetletno »vzgajanje« ima svoje posledice...

V končni fazi so vsi postali umetniki, resnični umetniki pa vse kaj drugega kot to in, kakor zase ne trdim, da sem umetnik, temveč samo delam slike, tega ne rečem niti za Futy-ja. Alojz Krivograd – Futy obvladuje tehnično sredstvo za delanje posnetkov, kot tudi vse ostalo v zvezi s fotografijo, piše dobre reportaže in počne še kaj, vendar o tem enostavno ne govori.

Če mu kaj zavidam, je to njegova korajža, neprestani tragični dogodki pa me vendar silijo – in upam, da tudi ostale – da ga gledam z drugačnimi očmi.

O ničemer mnogo ne govori. Kaj pa sploh lahko reče ob vsej rdečini, krvi in tragediji, ki jo vidi in ki je del njegovega delavnika.

B. Kumprej

Piše:
Silvija Borovnik

svojemu poslušalcu: Ona kot zahodna novinarka da bi se, če bi se ji kdaj ponudila priložnost izbirati med dopisniškim mestom v Ljubljani ali v Beogradu, vselej odločila za Beograd in ne za Ljubljano. Zakaj? Zato, je povedala, ker da so prišli Srbi takrat, ko je za nemško revijo nameravala intervjuvati nekega njihovega politika (Miloševića?), s posebnim avtomobilom in šoferjem ponjo v hotel. Slovenci, se je posmehnila, pa da česa takega ne bi nikdar storili. – Res nepomemben čvek, ki pa gospo Krese in njeno Slovo od Slovenije odkriva v pravi, neprijetno svetli luči.

Marušo Krese, Slovenko, živečo v Berlinu, svobodno novinarko in pesnico, ki se je v Die Zeit (6.9.91) pridružila Handkejevemu »poslavljanju od Slovenije« (beri: pljuvanju po njej, kar se – mimogrede – v različnih nemških in avstrijskih medijih še kar nadaljuje) sem srečevala na pisateljskih srečanjih Vilenica v Lipici in njeni okolici. Tja jo je, kot Petra Handkeja, vabilo Društvo slovenskih pisateljev in tam je ob večerih, kot mi vsi, pridno papcala pršut, zalivajoč ga z dobrim kraškim teranom. Vilenico pa je zdaj – enako kot Veliki pisec – razglasila za nacionalistično in folklorno prireditvev, česar pa jaz, morebiti res neuka glava, ne razumem, saj sem bila v glavnem prav tako zraven. Lahko da je bil »pisateljski mimohod« kdaj res neroden in nemara celo dolgočasen, lahko da je bil tudi utrujen (čeprav je njegov duhovni oče Venio Taufer vanj vložil nečloveško energijo), lahko da je bil tu in tam tudi bedast. Vse to je možno.

Napočila je tudi že visoka ura za jasno sporočilo tako Handkeju, ki se je medtem kot nasprotnik osamosvojen Slovenije proslavil še nekajkrat, npr. z intervjujem v Standardu, v katerem je izjavljal, da Slovenci sploh nimamo nobenih prevodov iz svetovne književnosti, kot Kresetovi: Če Slovencem kot intelektualca, pišoča na Zahodu, nočeta oziroma ne moreta pomagati, nam dajta vsaj mir! Ne o naši zgodovini ne o sedanjosti namreč nimata pojma. Oba stresata tako debele, da gre vsaj meni osebno že na bruhanje. Slovenci, poučujeta Evropo, so kmetavzarji. Srbi, dvigujeta prst, pa so svetovljani z rodovnikom. In to kljub temu, da sta gotovo videla vsaj tiste zaklane otroke, brez oči in udov, trupla malčkov z izrezanimi

NOVO ROMANJE ZA MARUŠO

Toda kje – razen v zastojnem goltanju pršuta in vina – je dama videla folkloro in nacionalizem? S kakšno pravico je npr. zapisala, da so slovenski pisatelji molčali, ko so Srbi pričeli preganjati albanske pisatelje na Kosovu? Kaj pa Jasša Zlobec, kaj pa tistih ne vem koliko peticij in izjav za javnost, kaj pa Cankarjev dom, kaj pa... no, saj se zdi človeku neumno odgovarjati na LAŽI! Žalostno le, da jih nemški časopisi objavljajo, medtem ko pisne ugovore kompetentnih prič kot npr. Borisa Pahorja in že prej Mire Miladinovič zavračajo.

Naključje je hotelo, da sem nekega osončenega vileniškega popoldneva sedela za istim omizjem kot Maruša Krese in tako slišala, kako je razlagala

spolnimi organi, menda iz okolič Vukovarja. Če sta že sicer povsem slepa in gluha. Videla sta jih tako dobro kot vsa Evropa, kot svet, ki bolj kot za njimi žaluje za sestreljenim helikopterjem ES. Vsem dogodkom navkljub pa nista zmogla večjega intelektualnega napa kakor pisati o »zapoznili puberteti« malih narodov.

Ko sem bila študentka, sem se z nekim svojim cenjenim profesorjem nekoč pričkala o tem, od kod pride groteska v literaturo. Nobena literatura, sem trmoglavila, ne more biti tako groteskna, kakor je lahko življenje samo. – Pretiravate, kolegica, pretiravate, me je dobrohotno miril in se mi prizanesljivo nasmihal. Žal sem imela prav jaz in ne on.

DOMAČIJSKO PABERKOVANJE

Marsikaj pozabljamo iz naše preteklosti, pa je škoda, sušimo si korenine. Saj je prav, da poganjamo veje v šir, v veter in vihar drznih misli. Ohraniti pa moramo korenine in globlje bodo, trdneje bomo stali, zdrava bo rast, lepša bo krošnja...

Nekaj domačijskega drobirja bomo izbezali iz naše zemlje – tudi v ta namen.

Iz starih pisem

Saj je vseeno, kdo jih je pisal in komu. So pa zanimiva: vsebinsko in stilno. Danes menda ne znamo več takih pisem pisati. Iz daljnega Beograda so romala sem v koroški kot. Iz nekaterih izvemo zanimive storije o imenitnih krogih Beograda.

Pripovedujem kot zanimivost, Bog ne daj, da bi se kdo spomnil na politikum, samo tega ne.

Odlomki so iztrgani in premešani in zlitii v novo celoto. Gre nam za štimungo našega Korošca, ki se mora po šili razmer vživljati v mestno beograjsko nobleso.

»Če sem v Beogradu stalno – se moram vživeti v beograjsko življenje. Če tega ne storim, potem sploh nima smisla, da sem v Beogradu. Vživeti se, pa se pravi, živeti v družbi in tako, kot je običaj v družbi. To je noblesa! Noblesa v obleki, noblesa v manirah.

... Ti moram še povedati, kako nevesto mi tukaj komandirajo: neko Grkinjo, hčer grškega poslanika na našem kraljevem dvoru; sva res dobra prijateljca in ona me ima prav rada. Pa veš, koliko je stara! V trinajstem letu je. Ta bi bila toliko zame kot kitajska cesarica. Misli si: nikamor ne sme iti peš, nego vedno ali z vozom ali z avtomobilom, in z njo mora biti guvernanta. Razum guvernante pa ima šest učiteljic, ki ji dajejo ure in raznih pametnih neumnosti. Njena guvernanta je Slovenka in se je dekle od nje slovenski naučilo. Zdjaj pa si misli, ko doraste, kak noblarija bo to! Jaz sem le radoveden, če bo čez par let sploh še hotela govoriti s takim priprostim človekom kot sem jaz... Ja škoda takih otrok, ki jih tako vzgojijo. ...

O Belgradu Ti bom zopet pisal. Saj se spominjaš tiste baronesse Lali? Zdjaj ji bo menda štirinajst let, pa je taka kot Tvoja sestra nani; ena sestra Marion je kot Vaš Nesti, ena pa še manjša za par let. Imajo svojo guvernanto, neko štiridesetletno gospodično »Angelo«, ki je Slovenka.

So mi mnogo pisale, ker so me imele rade. Jaz pa sem bil tako len v odgovorih, menda sem pred 8 – 10 tedni zadnjič odgovoril, potem pa nič, čeprav sem gotovo še kakih 30 kart dobil. ... Prejšnji teden pa sem se le zopet včasil in pisal pozdrave: in danes sem dobil odgovor: 1 pismo in 4 karte!

In sem prav imel, da nič nisem odgovarjal! Baronessa Lali je le po letih otrok, drugače pa – kot Grkinja – je polno razvita gospodična in iz teh besed, ki sem jih danes prejel, že ne govori več tisti trinajstletni otrok v kratkem krilu, kot sem jo lani poznal – že govori dekle in vročekrvna Grkinja. ...

To so čudni ljudje! Imajo neke tovarne v Beogradu, Trstu in neka posestva na Grškem. Očetu je 32, materi 30 let in se za otroke skoro nič ne brigata. Otroci imajo 7 domačih učiteljic in staro guvernanto. Vsak dan dobijo, ko grejo popoldne z guvernanto denarja, kolikor ga hočejo; potem kupujejo vse mogoče neumnosti in jih delijo, kogar srečajo.

... In tak je ves Beograd! Povsod igrajo ženske prvo vlogo in moral bi jim hofirati; Ti bi pa morala pustiti, da Ti drugi hofirajo – ... po malem te okuži Beograd. ... O, poznam beograjske zakone in razklanost njihovo! ...

So pa bila tudi učena srečanja, bodisi srbska bodisi slovenska. Včasih so pa »lumpali« v Zemunu, tudi z dr. Antonom Koroščem. ...

Tone Sušnik

...O ZAMOLČANIH

Ob koncu meseca knjige so v Koroški osrednji knjižnici Dr. Franc Sušnik na Ravnah pripravili za ta čas dokaj primerno prireditve. Povabili so pesnika in urednika Franceta Pibernika in Kajetana Koviča, da sta koroškim intelektualcem spregovorila o Francetu Balantiču in drugih zamolčanih pesnikih, žrtvah slovenske komunistične revolucije.

Osrednja osebnost večera je bil France Balantič, ki je umrl kot domobranec v spopadu s partizani v goreči hiši v Grahovem. K domobrancem ga je pritegnil prijatelj, ki ga je pred tem rešil iz italijanskega koncentracijskega taborišča Gonars. Čeprav je Balantič umrl mlad, komaj 22-leten, je dal slovenskemu narodu pomembno zapuščino. njegova pesniška zbirka V ognju groze plapolam je izšla v Ljubljani leta 1944, po njegovi smrti. Pozneje je bilo več izdaj Balantičevih pesmi v tujini, v Sloveniji pa so prvič izšle pri DZS leta 1984 v knjigi Muževa steblika. Lani je pri isti založbi znanstvena izdaja Balantičevih pesmi s študijo o pesniku izpod peresa Franceta Pibernika z naslovom Temni zaliv Franceta Balantiča. Avtor je velik del svojega razis-

kovalnega dela namenil temu in drugim ustvarjalcem slovenske umetniške besede, ki so umolknil mladi, ker jim je prst zasula usta.

Treba je reči, da se o teh pesnikih v osrednjih slovenskih kulturnih krogih – predvsem o Balantiču, znanem kot snovalcu sonetnega venca sonetnih vencev – že dolgo govori in torej v spominu slovenske duhovne tvornosti živijo, medtem ko so na Koroškem zares mrtvi. Seveda, saj v šoli nismo nič slišali o njih, drugače nas pa poezija tako ne zanima. Sicer pa, kaj bi, saj pri nas ni bilo komunistične revolucije, kakršno so imeli tam daleč v osrednji Sloveniji. Če pa je že kdo slučajno bil njena žrtev, je tako dobro obsijan z avreolo nemoralnosti in vsakršnih negativnosti, s katerimi so ga oveslili njegovi sodniki in pokončevalci, da si še sorodniki le globoko v srcu, kjer je skrita resnica, upajo žalovati za njim. Za javnost jih tako ni škoda.

Tudi zato je bil čas, da sta v ugledni koroški ustanovi ugledna predstavnika slovenske besede govorila o zamolčanih – nadvse primeren.

Mojca Potočnik

STUDIO '90

Decembra se je v Titovem domu na Ravnah predstavilo eksperimentalno gledališče F iz Celja s Sartovimi Zaprtimi vrati. Na Koroško ga je pripeljal Studio '90, Koroško mladinsko gledališče, in tako prejšnjim prireditvam v letu 1991 dodal še zadnjo, šesto.

Bera ni majhna za čas od septembra, ko se je Studio prvič predstavil z organizacijo igre Vaje v slogu v ravenski kinodvorani, do decembra. Vmes so organi-

zirali še dobrodelni koncert študentke graške akademije pianistke Adriane Magdovski na Prevaljah in v Slovenj Gradcu, premiero Sanj smešnega človeka z Andrejem Kurentom v Titovem domu, nastop ukrajinskega glasbenega tria v hotuljski cerkvi ter predstavo besede, plesa, slike in videa z naslovom Aqua-vizija – emocija, ki je delo domačih ustvarjalcev. Z njim je skupina Petra in Primoža Slaniča nastopila tudi v Škuc v Ljubljani.

Bera Studia '90 v lanskem letu je tako tudi zvrstno zanimiva, saj je ponudil tako gledališke predstave kot glasbo, petje in ples, je pa tudi znotraj posameznih zvrsti ponudil tako različne prireditve, da je lahko vsakdo, pa naj si bo mlad ali star, izbral katero sebi ustrežno.

Če bo Studio '90 z direktorjem Marjanom Lupšo in umetniškim direktorjem Matejem Strahovnikom tudi letos nadaljeval, kot je začel, se ob vsem tistem, kar bo koroški kulturni javnosti ponudila tudi zveza kulturnih organizacij Ravne, lahko veselimo kulture v letu 1992.

H. Merkač

SEVERJEVI DNEVI

Pred enaindvajsetimi leti je v Ribnici na Pohorju, dobesedno na odru, tik po svoji zadnji predstavi (»Krotko dekle« Dostojevskega) umrl veliki slovenski gledališki igralec **Stane Sever**.

V njegov spomin je ta Pohorska vas vsak december iz leta v leto pripravljala spominske »Severjeve dneve«.

Tako je semkaj prihajala vrsta gledaliških in drugih kulturnih delavcev. Tu je ostalo nekaj Severjanskega!

Tokratni, že 21. spominski dnevi, pa so svojevrsten mejnik. Sodelavci ljubljanske drame so namreč prevzeli obvezo, da bodo odslej v Severjev spomin vsako leto ob tem času pripra-

vili v Ribnici spominsko predstavo.

To je v bistvu Ribnici prinesel **Tone Partljič** – nekdanj je bil tu učitelj, ki je dal takšno pobudo v Drami.

V kulturnem programu sta nastopila **Katja Levstik** s šansononi in **Andrej Kurent** z monodramo »Sanje smešnega človeka«.

Od domačinov pa je s flavto zaigrala **Mateja Kremljak**, na klavirju jo je spremljala **Lucija Verdnik**.

Slavnostni govornik je bil tokrat sam minister za kulturo **dr. Andrej Capuder**.

K. Valtl

ZLATA POROKA KAMENIKOVIH

Konec leta sta v krogu svoje številne družine praznovala zlato poroko 70-letna **Antonija** in 74-letni **Anton Kamenik** iz Gornjega Doliča pri Mislinji. Slovestno razglasitev za zlatoporočenca sta opravila matičarka Ana Krivec in predsednik skupščine občine Slovenj Gradec, Ivan Uršič.

Življenjska pot zlatoporočencev je bila vse skozi trda in težka. V zakonu se je jima rodilo deset otrok, dvakrat pa je Antonija rodila tudi dvojčke, Slavko in Slavčeka ter Metko in Janka. Da je bilo za številno družino dovolj kruha, se je Anton najprej zaposlil v velenjskem rudniku, zatem pa pri Gozdni upravi v Mislinji, kjer je delal kot gozdni delavec vse do leta 1974. Danes, na jesen življenja, sta jubilarita najbolj vesela, ko ju obiščejo njihovi otroci, 18 vnukov in pravnuk Gašper.

F.J.

PRVI KOROŠEC = ŠTAJERC

Na silvestrski večer so na porodniškem oddelku slovenjgraške bolnišnice zaman čakali na prvorojenčka v letu 1992. Sele 2. januarja ob 0,21 so pomagali na svet dečku Bojanu. Rodila ga je 26-letna mamica Anita Orter iz Radelj ob Dravi. Tehtal je 3.380 gramov, dolg pa je bil celih 51 cm. V Orterjevi družini se naraščaja gotovo najbolj veselita šestinpolletni bratec Tomaž ter triinpolletna sestra Janja.

Za ilustracijo naj dodamo, da so lani v bolnišnici Slovenj Gradec zabeležili 1569 porodov, 36 manj kot v letu 1990.

F.J.

PREPIH JE VAŠ ČASOPIS

SERVIS EVROPSKE RAVNI

Muta je tik pred koncem minulega leta dobila temeljito prenovljen in deloma razširjen objekt Petrolove bencinske črpalke.

Črpalka ima sodobne naprave, razširjeno trgovino z vsem, kar potrebuje današnji potnik. Z nekaterimi dodatki, ki jih druge črpalke na Koroškem še nimajo, bi mirne vesti zapisali, da je ta trenutek to najsodobnejši tovrstni objekt v koroški krajini. Pod isto streho je našel zasebnik ing. Miroslav Mohorko tudi prvo zastopstvo in prodajo Japonskih vozil Nisan na Koroškem. Nekatere tipe vozil si kupci lahko tudi ogledajo.

-kv

ŠPORT IN TRG

Kaj sedaj, ko je usahnil vir denarja, na katerega so imele vpliv politične strukture in ko se je bistveno zmanjšal vir iz gospodarskih organizacij, ki so na različne načine podpirale posamične športne panoge?

Tudi sedanji minister za šport, g. Peter Vencelj, si je v zadnji številki revije ŠPORT (naj bralcem razložimo, da je to revija za teoretična in praktična vprašanja športa, ki jo izdaja Fakulteta za šport v Ljubljani) postavil to vprašanje, kako da si ga ne bi postavljali športni delavci Koroške. Vendar je minister le bližje državnemu vrhu in bi moral vedeti približen odgovor. Res je, da ugotavlja, da se bo moral vrhunski šport financirati drugače kot prej, to je po tržnih zakonitostih, s sredstvi iz iger na srečo in iz drugih avtonomnih virov in ne z denarjem iz proračuna.

Najlepše se sliši beseda tržna zakonitost. Ali vam je znano, kako deluje trg v športu sedaj (to velja za Koroško, za druge regije ne vem). Na kratko tako: predsednikov ali trenerjev prijatelj je podjetnik (beri: obrtnik z dolgoletnim stažem, še iz železnih časov pred letom 90) in na prošnjo prijatelja finančno pomaga klubu ali društvu, v katerem je le-ta trener ali predsednik. Seveda mu ni vseeno, da mora dati denar neznanim ljudem ali prijatelju, kot si nekateri podjetniki morda mislijo, ampak za dobre prijateljske odnose je treba marsikaj potrpeti, četudi bi enako količino denarja lahko brez večjih težav pripeljal mimo davkarije v svoj žep. No ja, malo pa je potrebno misliti na prihodnost svojih otrok, mogoče bo pa kdo od njih še športnik!

Prejšnji primer ni napisan zato, ker bi takšna dejanja bila graje vredna. Nasprotno, čim več takšnih primerov, več denarja bo v športu. Čim več takšnih, ki bodo prepričani, da

je denar v šport naložba (upam, da si je vlada v Ljubljani o tem na jasnem).

Zato verjamemo besedam gospoda ministra, da se bo denar za vrhunski šport »pridobival« tržno, vemo pa tudi, da je ravno on tisti, ki mora pri naši vladi zastaviti besedo za nas športnike in upamo, da bomo enkrat prišli od besed k dejanjem. Seveda je najbrž tudi v tem primeru prva na potezi vlada s pametno davčno politiko, ki bo omogočala, da sponzorji klubov in društev ne bodo samo »dobri prijatelji«, ampak bodo podjetniki v tem našli tudi svoj interes, in ne nazadnje tudi posredno priznanje države, da svoj denar vlagajo v nekaj, kar je tudi potrebno.

Stane Osojnik

Izbor športnikov leta

KUNC, PUŠNIKOVA IN ODBOJKARJI FUŽINARJA

Podobno kot pretekla leta je strokovni svet za vrhunski šport pri ravenski športni zvezi ponovno izbral najboljše športnike in ekipo, tokrat za minulo leto 1991.

Za najboljšega športnika občine so že tretjič zapored izbrali alpskega smučarja **Mitjo Kunca** iz Črne. V preteklem letu je zablestel predvsem s 6. mestom v veleslalomu na svetovnem prvenstvu v Saalbachu ter 5. in 7. mestom v veleslalomu na tekmah svetovnega pokala.

Katjuša Pušnik, alpska smučarka, prav tako iz Črne, je s 5. mestom v slalomu na svetovnem prvenstvu v Saalbachu dosegla daleč največji uspeh med športnicami občine Ravne. Prav zato strokovna komisija ni imela težkega dela pri izbiri in je laskavi naslov prisodila Pušnikovi že šesto leto zapored. Poleg tega se je naša alpinka lani izkazala tudi z odličnimi uvrstitvami v tekmah svetovnega pokala. V končnem seštevku točk za svetovni pokal se je Pušnikova samo v slalomu uvrstila skupaj z Bokalovo na 14. mesto.

In še najboljša ekipa za leto 1991 – to pa so **odbojkarji ravskega Fužinarja**, ki so v sezoni 1990/91 osvojili odlično 3. mesto v bivši II. zvezni ligi. Od lanske jeseni dalje uspešno nastopajo v super slovenski ligi in so po prvem delu tekmovanja uvrščeni na 4. mesto med sedmimi ekipami.

I.M.

V Črni so uspeli zagotoviti materialno bazo smučarjem. Slovenjgraško privatno podjetje **Racionalles** bo namreč odslej skrbelo za tekmovalce smučarskega kluba Črna. Konec preteklega leta so v Črni svečano podpisali listino o sodelovanju, in tako bodo smučarji iz Črne naslednja tri leta propagirali blagovno znamko Racionalles.

Sponzor je Racionalles

V SK Črna se ponašajo s številnimi odličnimi športniki. Sprva so bili na površju skakalci. Spomnimo se samo **bratov Pudgar**, zlasti pa Danila, ki je na olimpijadi v daljnem Sapporu na Japonskem leta 1972 dosegel tedaj najvišjo uvrstitev naših smučarjev skakalcev – 8. mesto. Danes so na površju alpinca, najuspešnejša med njimi sta **Mitja Kunc** in **Katjuša Pušnik**, barve slovenske reprezentance pa uspešno zastopa tudi tekačica **Nataša Lačen**. Prav ti uspehi so pritegnili še okoli 30 mladih, ki marljivo vadijo pod vodstvom trenerja **Franca Pumpasa**. Nasploh ima Črna glede na število prebivalcev največ perspektivnih športnikov pri nas.

Predsednik črnjanskega smučarskega kluba **Franc Pušnik** je izredno vesel, da so našli sponzorja v času, ki športni dejavnosti ni preveč naklonjen. Številni športni kolektivi razpadajo prav zaradi gmotnih težav. In še nekaj je treba dodati: v Črni so nadvse ponosni tudi na najvišje slovensko športno priznanje – Bloudkovo plaketo, ki so jo konec lanskega leta prejeli za svoje uspešno delo z mladimi smučarji.

I.M.

Letošnja pomlad bo za Korotan, Ojstrico in Partizan bržkone zadnja tekmovalna etapa v Območni članski ligi – vzhod. Zadnje dni minulega leta je namreč Nogometna zveza Slovenije na svoji konferenci v ljubljanskem hotelu Slon razkrila svoje načrte v zvezi s formiranjem enotne druge lige. Čeprav so se delegati občinskih in medobčinskih nogometnih zvez z obrobja temu upri na račun prevelikih stroškov, ki bodo nastali z novo organiziranjem druge lige, lahko pričakujemo, da bodo v sezoni 1992/93 tudi drugoligaši v eni ligi.

Prav tako obstaja že formula, po kateri se vidi, katera moštva bodo sestavljala bodočo drugo ligo, ki bo s tem nedvomno postala bolj pomembna. Koroški nogometni moštvi Korotan in Ojstrica ne bi smeli zamuditi te priložnosti. Iz OCL-V se bodo v drugo ligo uvrstila moštva od 2. do 5. mesta, šestouvrščeno moštvo pa bo igralo kvalifikacije z isto uspešnim klubom na zahodu. Realno gledano bi morala imeti Koroška v prihodnji sezoni dva drugoligaša. Če bo temu res tako, bo pokazal čas. Slovenjgraški Partizan po dosedanjih rezultatih nima za takšen podvig prav nobenih možnosti. Ali pa so čudeži le mogoči?

ENOTNA DRUGA LIGA

Nogometna Koroška si zasluži dva drugoligaška kluba. Če gledamo igralski potencial, potem se »mora« sestaviti moštvo, ki bo konkuriralo za sam vrh te nove lige, od drugega kluba pa bi lahko pričakovali solidno uvrstitev v sredini tabele.

Morda te napovedi delujejo iluzionistično, toda zdaj je prišel tisti čas, da se zgodi tisto, o čemer se že leta na tih govorijo. Mislim na nekakšno združitve nogometnih moči Koroške. Doslej smo bili priča potegovanju vsakega na svoj konec, letošnje leto pa zna biti prelomnica tudi v tej stvari. Sprašujem se, zakaj to ne bi bilo mogoče? Bo mar med nogometnimi družinami na našem koncu spet prevladala koroška trma in zagledanost vase?

Koroški nogometni delavci lahko ta članek jemljejo rezervirano in s ciničnim nasmeškom na ustih, toda dokazano je, da se slabi »poročijo« zato, da so potem močnejši. Pa še to: letošnji hit prvenstva v Slovenski nogometni ligi je moštvo Živil iz Naklega. Samo grobo preučite njihovo formulo uspeha in ob podobni usmeritvi koroškega nogometna nam ne bo manjkalo užitkov ob zelenicah nogometnih igrišč.

ROK TAMŠE

ŠPORT V NEKAJ VRSTAH

– Smučarski delavci iz Vuze-
nice so na progi Kaštivnik na
Kopah odlično organizirali drugo
in tretjo tekmo za dečke in de-
klice za prvenstvo vzhodne re-
gije Slovenije. Med 100 tekmo-
valci so imeli daleč največ uspe-
ha mladi smučarji Branika iz
Maribora, ki so osvojili večino
prvih mest. Od koroških tekmo-
valcev se je najbolj izkazal **Ožbi
Ošlak** iz Fužinarja, ki je bil prvi
v superveleslalomu in drugi v
veleslalomu v kategoriji starejših
dečkov. **Simon Solero**, tudi iz
Fužinarja, je osvojil 5. oz. 6. me-
sto. Med mlajšimi dečki sta se
v obeh preizkušnjah dobro uvr-
stila **Tilen Stropnik** (Fužinar) in
Boštjan Vezovnik (Vuzenica) –
na 6. in 7. mesto. Med dekleti
Korošci nismo dosegli vidnejše
uvrstitve, med najboljše se je
prebila le **Vesna Vrvnik** (Fu-
žinar), ki je bila 8. v supervele-
slalomu.

– V spomin na dolgoletnega
predsednika kegljaškega kluba
Fužinar so konec leta na Rav-
nah znova pripravili **memorialni
turnir**, na katerem je nastopilo
90 kegljačev in kegljavk. Prvi
mesti sta osvojila nekdanji sve-
tovni prvak **Miro Steržaj** iz Lju-
tomera in Celjanka **Mira Gro-
belnik**. Pri moških so lep uspeh
dosegli Fužinarjevi kegljači, saj
je bil drugi **Alojz Strašek**, če-
treti **Silvo Belaj**, šesti **Rajko
Podojsteršek**, sedmi **Jože La-
sniak** in osmi **Ivo Mlakar**. Pri
ženskah je bila tretja Slovenj-
gradčanka **Pavla Garb**, četrta
pa kegljavka Fužinarja **Medika
Prinčič**.

– **Novoletnega plavalnega
mitinga v Trbovljah** so se ude-
ležili tudi tekmovalci Fužinarja.
Peterici se je uspelo uvrstiti v
finalni nastop, med 8 najboljših,
kjer so dosegli naslednja me-
sta: **Helena Cej** je bila 3. v dis-
ciplini 200 m delfin, **Miha Hri-
bernik** 4. na 200 m hrbtno, **Ma-
tija Medvešek** prav tako 4. na
100 m prsno, **Tina Levar** 6.
na 200 m mešano in **Peter
Naglič** 8. na 200 m mešano.

Ivo Mlakar

ČRNA

Čeprav je od najdaljše noči v letu minilo že kar nekaj časa, zajemam v svoji kroniki vendarle tudi silvestrsko noč in dneve okoli novega leta. Temeljna značilnost je, da so tiste dni Korošci – zaradi suše v denarnici ali pa tudi iz drugih vzrokov – preživeli dokaj mirno. O tem priča tudi tale stavek ali citat iz policijske kronike: »Enote in patrolje tekom dneva niso poročale posebnosti...« Zapisan je bil za dan prvega januarja letošnjega leta. Za celotno obdobje od novega leta do zdaj pa je značilno še, da je med dogodki, ki jih je obravnavala koroška policija, bilo največ kriminala, prometnih nesreč skorajda ni bilo – vsaj ne hujših –, v bunkerju pa se je tu in tam znašel kak nočni ptiček, ki je izgubil tako imenovano »alkoholno zavoro«. Zdravljenje sledi: na Pohorju ali pri sodniku za prekrške.

KRONIKA

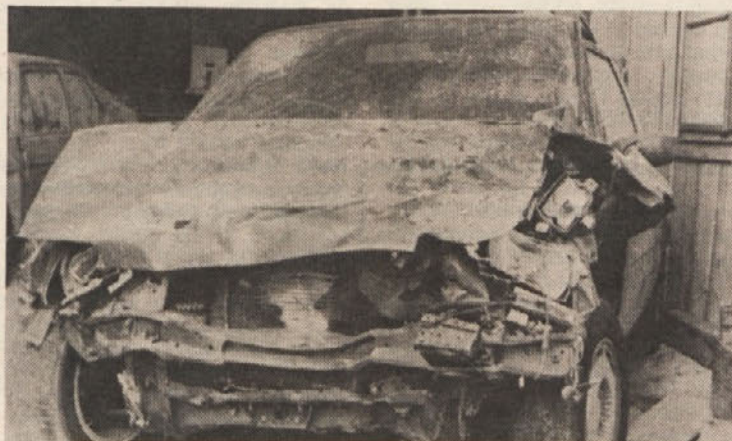
Neznani storilec je 4. januarja okoli ene ponočne ure skozi okno vlomil v klet stanovanjske hiše O.V.iz Vižinge. Lastnik hiše se je zbudil in nočnega ptička preganjal. Bojda ga je k temu pripravila žena, ki je vzklila: »V hiši so vlomilci, če imaš jajca, jih preženi.« Mož jajca ima!

Svojo jezo nad slabim televizijskim sporedom je I.D. iz Dravograda izrazil tako, da je v svojem bloku na Robindvoru na podstrešju odtrgal 50 metrov kablo za satelitsko TV. Škoda znaša okoli 10.000 tolarjev. Sledijo še zasebne tožbe nekaterih občanov, ki zaradi prekinjenega TV sporeda zvečer niso mogli zaspati. TV je najboljše uspavalo, je menil eden izmed sosedov.

Privide v gozdu je 4. januarja imel tudi I.P. iz Slovenj Gradca, ki je pri policijah prijavil krajo hlodovine v gozdu. Preiskava je poiskala, da kraje ni bilo. Kaj je imel I.P. za bregom z lažno prijavo, ni znano. Mogoče pa je hlodovino »uzela magla«.

Petega januarja se je neznanec pred gasilskim domom v Šmartnem spravil nad takaj parkirani Yugo in ga huje poškodoval. Med drugim je z ostrim predmetom na pokrov motorja napisal besedo »prasec«. Policija sedaj poskuša ugotoviti, če je bila ta beseda namenjena lastniku vozila, ali pa jo gre smatrati kot javno kritiko. Najverjetneje pa, da gre za podpis s tem nič več neznanega storilca.

S polnim tankom bencina, a

Tudi to se zgodi

Foto: Jurač

brez voznškega dovoljenja, je ostal M.Z. iz Velenja. V Slovenj Gradcu je na bencinskem servisu tankal, denarja pa ni imel. Za poroštvo, da bo denar prinesel, je pustil voznško dovoljenje. Zdaj je na begu. Ker je hiter kot zajec, ga bodo težko ujeli.

Na podoben način se poskuša preživljati tudi gospa E.P. iz Slovenj Gradca. V trgovini Kekec je nakupila – na kredit – hrane za okoli 1500 tolarjev. Postregla je z lažnimi podatki. Tudi njo bodo težko ujeli, saj je na podoben način že lani poletni prišla tudi do bicikla. Z njim se sedaj vozi »od kredita do kredita«.

Na svojevrstno odisejajo se je sedmega januarja podal E.P. iz Avstrije. Na Javorniku na Ravnah je povzročil manjšo prometno nesrečo, policaji pa so ga napotili na prenočevanje v hotel Merx. Gost iz sosednje države pa ni miroval, marveč se je kasneje z avtom napotil proti Dravogradu. Med potjo se je zaletel v ograjo mostu čez Mežo. Policaji so ugotovili, da je bil alkoholiziran z 1,9 promile. Ne bo mu pomagal niti izgovor, da je – nekoliko zgodaj – želel proslaviti slovensko samostojnost.

Neznani storilec je 8. januarja vlomil v vikend in Razborju in odnesel vrtni stroj ter radiokasetofon. Čudna izbira! Ob vrtnju z električnim vrtnikom bo radio le težko poslušal.

Bunkeraši

Med prazniki – in kasneje – seveda tudi teh ne more zmanjkati. Tako se je 3. januarja v Radeljski policijski hladilnici nekaj časa ohlajal F.H. iz Podvelke, ki je doma grozil ženi, da jo bo ubil in jo s steklenico udaril po glavi. Razbijal je tudi inventar. Pri sodniku za prekrške jih F.H. ne bo dobil po glavi, ampak po denarnici.

Dva soseda J.G. in R.R. iz Vuzenice sta 4. januarja v gostilni v Vuzenici izzivala goste. Vabila sta jih k pretepu in se tudi sama stepla. Končala sta v bunkerju, ki jima ga ni bilo treba zavzeti z jurišem, ampak z Marico – seveda policijsko. Med bivanjem v tej ustanovi sta lahko k dvoboju izzivala pajke, ščurke in drugo catcherje.

Razno

Policija je K.P. s Prevalj 2. januarja zasegla malokalibrsko pištolo in metka. Preveč za zakon in premalo za zasebno vojno!

Oče in sin R.T. ter R.T. z Javornika na Ravnah sta se 3. januarja doma prepirala. Oče je hotel sina kar z nožem. Policaji so nož zasegli, oče pa se bo o nenavadnih vzgojnih metodah lahko pogovarjal s sodnikom za prekrške.

– T.I.

Bodoča lokalna samouprava in Koroška regija

V nedavno minuli ihti okrog sprejema nove republiške ustave so se kopja lomila očitno predvsem okrog treh vprašanj: o »svetosti« življenja, o splavu in o lokalni samoupravi. Medtem, ko so prvi dve vprašanji rešili s kompromisnim obračunom besed, so tretje vprašanje, t.j., ureditev lokalne samouprave, zgolj nakazali. Tako je bilo tudi najbolj modro. Gotovo so se v skupščini zavedali, da bi se sprejem ustave še bolj zavlekel, če bi hoteli že v njej natančneje opredeliti lokalno samoupravo, na katero pa se nujno navezujejo tudi vprašanja politično-teritorialne ureditve dežele in državne uprave. Saj ta problematika zadeva neposredno vso prebivalstvo – zlasti volilce, vse kraje, do zadnje vasi, pa tudi vse politične »strukture«, od krajevne skupnosti, do republiške skupščine. In teh stvari se ne da reševati na hitro in z levo roko. Nedvomno se bodo prave obravnave teh vprašanj v politični bazi, t.j. v krajih in v terenskih organizacijah političnih strank, šele pričele. Seveda na osnovi doslej še, žal, neizidanih strokovnih študij in argumentov, ki naj bi jih posredovale javnosti ustrezne komisije republiške skupščine.

Pomanjkanje gradiv, ki bi obravnavala in nakazovala možne rešitve omenjenih vprašanj, je seveda povzročilo v nekaterih krogih občutke nelagodja, ponekod pa je sprožilo tudi aktivnosti, kako pristaviti svoj »piskerček« k delitvi dosedanje oblasti in samoupravne dediščine. Seveda vpljučno z željenim vplivom na delitev »družbenih« sredstev.

Povsem naravno je bilo pričakovati – in to se je tudi zgodilo – da se bodo ob teh vprašanjih najbolj aktivirali krogi funkcionarjev iz nekaterih sedanjih občinskih središč, ki bodo ob predvidenih ureditvah doživele največ sprememb. Seveda – zase – v pozitivnem ali negativnem smislu.

Tudi v naši koroški pokrajini so občinski duhovi vznemirjeni. To nam »navadnim« občanom dokazujejo tako Praprotnikove Koroške solzice v Delu, prispevki iz Prepiha, pa tudi, sicer v javnost bolj redko pričrjavajoči odmevi iz raznih okroglih miz in posvetovanj. Žal pa si v tem koroškem besedovanju jemljejo besedo zopet predvsem »profesionalni« krogi iz občinskih središč, katera so krojila usodo povezav že doslej, a, po moje, očitno egocentrično in brez zadostnega stika z »bazo«, oziroma vpliva tudi ostalih pomembnejših krajev regije.

Iz osnov demokracije, pa tudi iz nove ustave, nedvoumno izhaja, da politični mandat o ureditvi in uvedbi lokalne samouprave – posredno pa tudi o povezavah na regionalni –

okrajni ravni, nikakor ne pripada več tem krogom – ki sodijo v preteklost – ampak, sedaj, ko pričenjamo tako korenito na novo, tolikanj omalovaževani »politični bazi«, t.j. volilcem, političnim organizacijam v krajih bivanja, bolje rečeno v območjih potencialnih bodočih občin. Žal pa ta politična baza še ni organizirana niti nima nikakršnih možnosti za formiranje in izražanje svojega mnenja in volje. To je pač posledica 35-letnega komunalnega sistema, ko je smel misliti in o vsem odločati le najvišji politični vrh na občinski ravni. In preseganje tega stanja je sedaj prva naloga volilcev po krajih!

Bodoča lokalna samouprava v Sloveniji in organizacija državne uprave bo gotovo precej podobna oni, ki smo jo do 1. 1955 pri nas že imeli in kakršna obstaja tudi v večini evropskih držav, zlasti pa v sosednjih deželah Avstrije, Italije, ki so nam po geografski terena, urbanizaciji pokrajine in stopnji civilizacije najbolj podobne.

Piše: Štefan Lednik

V tem tekstu uporabljam za obravnavo odprtih koroških vprašanj celo del odgovorov, ki sem jih napisal za leto 1971 na sprejeti Vprašalnik (anketo), izdan ob pripravljavanju gradiva za Srednjeročni plan razvoja Občine Ravne na Koroškem za obdobje 1971–1975. Ti moji odgovori takrat seveda niso bili sprejeti s simpatijami. So pa še danes sila aktualni in takorekoč kot »naročeni« za zdajšnje razmere. Saj sem že takrat predlagal nujno uvedbo upravnega in »planskega« središča Koroške regije in s sedežem v istem kraju kot ga predlagam danes ponovno.

V nadaljevanju navajam nekatere misli in predloge iz omenjenih odgovorov v letu 1971 in svojih zadnjih dveh tekstov. Upam, da bodo po svoje vsaj nekoliko razbistrili pojme o lokalni samoupravi, o organizaciji terenske državne uprave na

ravni okraja in o povezovanju bodočih občin na območju najverjetneje vpeljanih okrajev in seveda tudi v našem Koroškem okraju.

1. Slovenija je dovolj majhna in obvladljiva, da jo je mogoče, seveda ob smotni politiki in razumnem policentričnem razvoju, usmerjati in voditi iz enega mesta. To je potrebno tako zaradi racionalnosti kot zaradi neenakomernosti razvitosti posameznih pokrajin ter nemoči ob tem lastnega »regijskega« financiranja družbenih dejavnosti in uprave po standardih, ki naj bi bili enaki za vso deželo. Zato je, po moje, smotno na republiški ravni združiti upravo in sredstva ter odločanje o vseh pomembnih družbenih zadevah (poleg »čistih« državnih funkcij tudi n.p. za šolstvo, univerzo, zdravstvo, soc. skrbstvo, energetiko, promet, varstvo okolja, kmetijsko vprašanje itd.).

2. Vmesna stopnja med republiko in bodočimi (morda 300) občinami naj bi bil okraj. Teh naj bi bilo kakih 20–25, da bi v primeri gostoti pokrivali vso deželo. Na okrajni ravni bi se med drugim stikale funkcije terenske državne uprave, decentralizirane od republike navzdol in funkcije lokalne samouprave od novih občin navzgor.

Ko bodo podrobneje opredeljeni »delokrogi« nove občine in državne uprave na terenu in ko bo očitno, da sta gospodarstvo in državna uprava ločena od vpliva občinskih oblasti v dosedanem smislu, bodo same od sebe izginile mnoge nejasnosti, ki sedaj megljijo razmere obstoječi »oblasti«, pa tudi onim, mlajšim, ki drugačnih razmer sami poprej še niso doživljali, ureditev na tujem pa ne poznajo.

Nove okrajne uprave bodo seveda v prvi vrsti opravljale osnovna »državna« opravila, kot so: notranje in vojaške zadeve, temeljna sodišča, davkarija, inšpekcije itd. Jasno pa je, da bo del teh služb povezan tudi navzdol, do krajevne ravni, kakor je vpeljano povsodi. N.p.: matične službe, sodelovanje pri vojaško-nabornih zadevah, policijsko varnostne zadeve itd.

Nove občine naj bi, po mojem, na okrajni ravni sodelovale glede uredjanja skupnih zadev in interesov, kakršni so srednje šolstvo, zdravstvena oskrba, socialno skrbstvo, nekatera komunalna vprašanja, varstvo okolja, kultura, šport, varstvo narave in kulturne dediščine, turizem itd. Ta samoupravna raven povezovanja naj bi sodelovala in odločala predvsem na podlagi soglasja, ne preglasovanja. Uporabljala bi predvsem sredstva, pridobljena namensko iz republiških virov ali pa združenih občinskih. Ta samoupravna

raven naj, po moje, ne bi imela zakonsko določenih in izvoljenih politično-oblastvenih organov, kot so skupščine, izvršni sveti in slično. Tudi naj ne bi imele izvirne pravice predpisovati davkov ali kakršnih koli obveznih dajatev, niti posameznikom niti občinam. Seveda ta okrajna samoupravna raven občinam tudi ne bi bila »nadrejena« v nobeni zadevi. Izvirno pravico predpisovanja davkov in drugih dajatev naj bi imele le občine in republiška skupščina. Ker pa bodo mnoge od novih občin sila revne, nekatere po logiki naravnih razmer, spet druge, ker so marsikje k njihovem osiromašenju prispevale dosedanje komune, hoteč vse centralizirati pri sebi, bo potrebno njihove proračune dopolnjevati iz republiških sredstev. Tudi te dotacije naj bi se opravljale brez »sodelovanja« okrajne samoupravne ravni, ampak le s pomočjo »nepripranskih« okrajnih državnih služb. Izkušnje o »delitvi« skupnih okrajnih sredstev na občine izpred nekaj desetletij so namreč sila slabe.

Okraj naj bi bil tudi volilni okoliš za volitve republiških poslancev.

3. Nova občina mora postati temeljna politično teritorialna skupnost, z natančno zamejčenimi območji katastrskih občin (oz. naselij). Že otrok spoznava svet in skrajnost skozi domači kraj. To se nadaljuje tudi pri večini odraslih. V kraju bivanja človek doživlja in zadovoljuje okrog 80 % svojih vsakdanjih potreb. Zato ocenjuje dobro ali slabo organizacijo družbe in države predvsem skozi razmere v njem. Ko tu uporabljam besedo kraj, pojmem v njem predvsem tisto večino slovenskih mestec, vasi, industrijskih krajev, urbanih središč svoje lokalne okolice ali skupnosti naselij, obseženih navadno v enem matičnem okolišu. Kraj s svojimi zgradbami, komunikacijami, inštalacijami, ustanovami, dejavnostmi in s svojimi prebivalci je povezan živ organizem, ki ima tako telo kot »dušo«. Zato mora v prvi vrsti sam skrbeti zase, tako kot človek skrbi za svoje telo in dušo, ali pa vsaka družina za svoje stanovanje. Dosedanji komunalni sistem je to osnovo, staro toliko kot zgodovina naselij, v dobršni meri razbil. Saj mu je odvzel tako pravico upravljanja s samim seboj, kakor tudi sredstva, ki jih je, milostno, po volji politike in v sila skromni meri »dotiral« nazaj in ko si je na en ali drugi način »center« pridrževal največ.

Za ustanovitev nove občine bodo morali biti najbrž izpolnjeni določeni pogoji, tako, kot so naštetih n.p. v Avstriji. Mednje sodi vsekakor: določeno število prebivalcev, matični urad, pošta, osnovna šola, vrtec, policija, pokopališče, urejena osnovna preskrba, obstoj obrti in servisov, komunalne inštalacije in operativa itd. V večini primerov pa seveda tudi fara, banka. Med funkcijami, ki jih bo nova občina nujno morala opravljati, bodo gotovo tudi: upravljanje z dosedanjimi SLP zemljišči in zgradbami, komunalnimi inštalacijami, skrb in nadzor nad okoljem s parki, nasadi, javno higijeno in redom; sodelo-

vanje in odločanje glede razvoja kraja, zazidav, urbanističnega načrtovanja, sodelovanje pri vodenju in dopolnjevanju katastra nadzemeljskih in podzemeljskih inštalacij in objektov, vodenje registra hišnih števil in poimenovanja ulic; pomoč društvom pri njihovem delu in vzdrževanju naprav, razvoj turizma, ustvarjanje pogojev za odpiranje novih delovnih mest skupaj z drugimi nosilci aktivnosti; reševanje socialnih problemov, večje sodelovanje s šolo, zlasti glede boljše vzgoje mladega rodu in čuvarja skupne lastnine itd.

4. Koroški okraj potrebuje svoje upravno središče.

To ni nujno, da je največji kraj. Danes so regionalne funkcije razpršene vsaj na tri nosilce: Dravograd, Ravne in Slovenj Gradec. Gotovo bi vsak od teh krajev hotel obdržati vse te funkcije, pridobiti še nove, nobene pa oddati. Vendar: enega, »centralnega« koroškega mesta, ne bo. Po svoje se bo naprej razvijal in raste Slovenj Gradec, enako se bo razvijalo Ravne (v bodoče očitno počasneje kot doslej), raste bo Dravograd s Šentjanžem. Poleg teh živi v krajini, ki je med očitno najbolj urbaniziranimi v Sloveniji, še kopaica drugih mest, med katerimi n.p.r. Prevalje in Mežica presegata po številu prebivalcev skoraj tretino današnjih občinskih središč v Sloveniji. K imenovanim je prišteti še Črno, Misljino, Muto, Vuzenico, Radlje. Tako imamo danes pri nas že devet mest, ki jim je dopustiti s svojo okolico lastno samoupravo – kar velja seveda tudi za druga, ne toliko urbanizirana okolja.

K temu pa dodajmo zaradi skupne krajinske usode in nujno potrebne večje notranje povezanosti še novo upravno središče. In sicer tako, da njegova izbira ne bo odpirala nikakršnih prestižnih dilem in sporov, bazirajočih morda na ekonomski premoči posameznega kraja ali pa celo ob pojmihi kot so: Korošci – Štajerci. Akterji pri izbiri sedeža okraja zato naj ne bi bili zgolj pretendenti na ta naslov, ampak vsi prebivalci, organizirani na območjih bodočih občin, katerih bi po moji oceni moglo biti okrog 16.

Za upravno središče okraja predlagam Šentjanž–Otiški vrh, v geografskem središču treh dolin. Oba kraja bi bilo morda smotno združiti v enega, mu nadeti novo ime, n.p.r. Koroško novo mesto, po vzoru nekdanjega ustanovljenega Novega mesta ali Nove gorice. V tem kraju bi seveda bilo smotno ustanoviti samostojno občino, izločeno iz Dravograda. Z izbiro tega središča se izognemo konkurenci Raven in Slovenj Gradca, obenem nevtraliziramo »nasprotja« med njima. Na ta način bi najlepše odložili bremena preteklosti in se raje ozrli v bodočnost. Ta nam, če bomo složni, ob vse bolj odprtih mejah Evrope in ob neposrednem sosedstvu z Avstrijo lahko prinaša neslutene možnosti razvoja. Tudi po vzorcu razvoja Kopra, Sežane, Nove gorice z maloobnejnim prometom pred leti. Pogoj pa je: Korajža, složnost, pogled naprej!

Štefan Lednik

Kje si Koroška in kdo so Korošci

Odgovor gospodu profesorju Tonetu Turičniku.

Spoštovani gospod profesor!

Moram povedati, da sem z zadovoljstvom prebral vaš zapis, ki ga je objavil časopis *Prepih* v prejšnji številki. S tem hočem povedati, da je moj zapis v časopisu *Nova doba*, ker pač v tem času ni izhajal *Prepih*, dosegel svoj namen.

Zakaj?

Korošci in bralci *Prepiha* vedo, da med koroškimi občinami ni doseženega soglasja o načinu oblikovanja upravne enote, naj bo to okraj ali regija, v osnovni točki; kje bo sedež te upravne enote in kakšne funkcije bo ta imel?

Osnovni razlog za razvoj prave medijske polemike (beri vojne) je v nesposobnosti videnja lokalnih slovenjegraških politikov, da je možna povezava vseh koroških občin v skupno upravno enoto le v primeru, da si bo vsaka izmed obstoječih občin v tej skupnosti lahko zagotovila videnje lastnega razvoja in pogojev prenovljene države in lokalne uprave.

Ne oporekam znanja in sposobnosti slovenjegraških politikov. V zapisu, ki je osnova najine polemike, sem želel opozoriti na dejstvo, da so načini in poti, ki so privedli do koncentracije upravnih funkcij v Slovenj Gradcu, danes, v času nujnega sporazumevanja, nesprejemljivi, ker obstaja tudi možnost drugačnega razmišljanja, v kolikor do teh vprašanj znotraj vseh štirih koroških občin ne bo prišlo do konsenza.

Zagovarjam in želim si skupnost vseh štirih koroških občin kot trdne upravne enote,

ob pogoju decentralizacije upravnih funkcij med vse štiri obstoječe občine in središču ali centru, ki bo to zgolj formalno.

Moram povedati, da mi je poznana karta slovenskih narečij, kakor tudi poročilo vele-njskega Zavoda za zaposlovanje o migracijskih tokovih, ki sem ga v zapisu povzel. Nisem pa navajal števil, kot tudi vi niste navedli vseh, ampak le tiste, ki podkrepljujejo vaše trditve. Tudi to razumem, saj kot sem v uvodu zapisal, pri tej stvari pač vsaka stran zagovarja svoj prav. Okoli javnomnenskih raziskav mariborskega SPEMA pa ni potrebno izgubljeni besed. V zadnjem času je Slovenj Gradec presenetil z dvema presenetljivima rezultatom političnega marketinga, ki pa sta sporna, saj iz zapisov v časopisih nista razvidna niti vzorec niti ključ, na osnovi katerega je bil izbran vzorec vprašanih. Kaj ni razumljivo, da bi ključ za število vprašanih iz posamezne občine moral biti sestavljen po številu prebivalcev v vsaki posamezni občini, če se hoče res priti do realnih in ne samo do naročenih rezultatov?

Pri vsem tem naj dodam še to, da bi bilo prav, da bi bil vaš odgovor na moje pisanje objavljen za isti krug bralcev, kot je bil osnovni zapis. Za bralce *Prepiha* bi bilo prav, da *Prepih* objavi moj zapis, ki je bil objavljen v *Novi dobi* 13. 11. pod enakim naslovom. Le tako bi bralci lahko razumeli smisel mojega in vašega pisanja.

V kolikor bova s svojimi zapisi dosegla, da se bodo koroški politiki začeli dogovarjati o strategiji oblikovanja Koroške regije po merilu vseh, najin trud ni bil zaman.

S spoštovanjem!

Marjan Berložnik

Skoraj vsaka slovenska pokrajina ima svoj časopis, le Korošci smo ostali brez njega. Poimenoval bom le tiste, ki so mi bežno znani: *Gorenjski Glas*, *Dolenjski list*, *Primorske novice*, *Pomurski vestnik* in še morda kateri. Upam, da je že vsak naštetih slavil srebrni jubilej. Mi, koroški pisuni, pa smo se preveč zanašali na informativna glasila in publikacije podjetij, to je na *Viharnik* in *Ko-*

roški fužinar. Koroški fužinar je že izdihnil, *Viharnik* pa živi le še na vprašaju.

Res škoda, da se Korošci nismo že pred več desetletji pobrigali za svoj časopis, da bi bil že udomačen hišni prijatelj, potem ga pač ne bi lahko zamajala že najmanjša sapica. Sedaj, ob vedno bolj kriznih časih, bo novemu časopisu pač res težko shoditi in se razvijati, ko se že drugi časopisi bijejo med seboj. Kot je opaziti, se bje-ta tednika *Kmečki glas* in *Slovenske brazde* ter dnevnika *Slovenec* in *Novice* in morda še kateri. Kdo bo zmagal oziroma preživel, saj ljudje imajo zmeraj manj denarja, le še skoraj za skromno preživetje?

Ali bo Koroška imela svoj časopis

Sicer pa iz svojih izkušenj vem, da če se na en časopis navadiš, ti je kot dober prijatelj in ga težko odsloviš. To opažam tudi pri drugih bralcih. Kot kmet sem že desetletja naročen na *Kmečki glas*, ki ga le napol prežvečim, ob tem pa pogrešam aktualnosti in novice iz ožje regije. Koroška je ob plebiscitu prišla presekana na pol, in kolikor mi je znano, vsako leto izdajo avstrijski Korošci redno zbirko *Mohorjevki* in prav verjetno imajo svoj časopis za Slovence. Če se ne motim, naj bi to bil tednik *Nedelja*.

Korošci smo radi veseli ljudje in še kar radi sučemo pero, še raje pa beremo novice in aktualnosti iz domačih logov. Bomo znali utreti pot novorojenčku skozi džunglo bolj ali manj udomačenih časopisov in revij. Tudi tu na Koroškem bi se moral obnesti rek pri razplodu *Prepiha*: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal«. Želim in upam, da se bo med bralci *Prepiha* našel kdo, ki bo dopolnil moja razmišljanja. Sem pač preprost kmet in pišem kakor znam in čutim. Včasih se mi posreči idejo bolj ali manj posrečeno izpeljati. Idealno bi bilo, če bi *Prepih* našel dovolj dobrih botrov, da bi lažje in čimprej shodil, ter poletel med mnoge številne bralce tu na Koroškem in izven naših meja.

Ludvik Mori

O Koroških solzicah

Nekateri znanci so me opozorili na »neslano« pisanje v Delovi rubriki Koroške solzice. Prebral sem nekaj zadnjih zapisov, posebej pa sem se ustavil ob naslovu Posel z De Cuellarjem se očitno ni obnesel. Podrobneje sem prebral zapis (kozerijo?) in skušal razčleniti namen prispevka. Reči moram, da sem ostal nekako praznih rok: kot kaže, želi biti zapis duhovit, lahkoten, morda zabaven, pa se izgubi v površnosti in površinski, ugled mu jemlje montiranje podatkov, ki nimajo nobene zveze, izražajo pa nekakšno manipulacijo. Od lahkotnega, gibkega, prijetnega in domačega kramljanja, duhovitega članka v takem slogu – domala nič: le nekakšna okorna privošljivost, pedagoškost, arbirstvo, kar nekako potrjujejo besede in besedne zveze, kot so: elita, posel se ni obnesel, ekshibicije, postaviti idealiste na trdna tla, da so se... naučili vsaj to,... da takih cirkusov ne bodo več delali itd. Naj mi bo oproščeno, ker nisem navajal celih in dolgih stavkov: gre le za zgled. Težko bi rekli, da je kozerija. Je pamflet? Nekaj vmes? Toda nazadnje je to vseeno: človek napiše, kar zmore, uredniki pa objavijo po svoji vesti, okusu in prepričanju, zadnje besedo pa tako imajo bralci! Pohvalno. Kritično. Odklonilno. In tako pisanje odklanjam.

Toda to le mimogrede!

Bolj ko sem razčlenjeval besedilo, bolj me je vznemirjalo nekaj drugega (kar je včasih opaziti tudi v drugih časopisih): nekaka vsevednost »realističnega« pisca.

In razviden pokroviteljski ton. Drugi konec: molk in ignoranca. Vsaj za kulturno področje in še to in ono vem, da je tako. Recimo: že večkrat sem ob različnih priložnostih opozoril, kako malo vemo o delu kulturnih društev, klubov in različnih skupin; toda pozitivna (objektivna) ocena prizadevanj in dela, naporov in vloženega časa ne najde odmevov v javnosti. To ni samo naša posebnost. Ljubitelji delajo, kolikor zmorejo in kakor znajo: nekateri dosežki so visoke kvalitete, pa se ob poročevalskem molku izgubijo. Ker poročevalca vznemirja vse kaj drugega! To ne velja samo za kulturo, kjer ljubitelji porabijo ure in ure, da z veliko ljubeznivo pripravijo predstavo ali nastop, to ne velja samo za vse organizatorje velikih prireditev, kakršne so bile v Slovenj Gradcu in so ljudje žrtvovali po več deset ali celo sto ur in več, da so zastavljene naloge izpeljali, to ne velja samo za tiste skromne ljudi, ki vztrajno delajo v poklicnih kulturnih ustanovah ali pa ljubiteljsko pišejo, slikajo, pojejo, zbirajo itd., to, opazam, velja tudi za številne solidarnostne (plemenite) akcije, ki jih ljudje z vero v dobro vztrajno uresničujejo, pa se o tem v javnosti nič ne sliši. Samo nekaj zgledov: otrokom padlih v junijski vojni so člani slovenskega duštva Soča iz Švice ob novem letu izročili zbrane prispevke kot izraz pripadnosti in naklonjenosti suvereni Sloveniji in pogumnemu boju; ali: kako Rdeči križ in Caritas skrbita za begunce in zbirata pomoč; ali: koliko je bilo lansko leto krvodajalcev iz koroških občin in občine Velenje, katerih kri je vsakodnevno reševala življenje itd. O tem nič: ker bi morali dati pozitivno oceno o dogodkih in ljudeh?! Mar to niso tudi dogodki? So dogodki le, če se prepirata g. Tasič in g. Komljanec? Če se? Enostavno in učinkoviteje je pisati o negativnostih in se povzdigniti v alarmantnost! Ob tem se seveda zastavlja še marsikatero drugo vprašanje: obvladovanje problemov, znanje, namen, predvsem pa spoštovanje ljudi, ki kakorkoli delajo za sočloveka, razvoj in napredek. Kdor ne seje spoštovanja, ga tudi ne more žeti!

Če izpustim razčlenjevanje o pedagoškosti – morda bo še priložnost reči kdaj besedo tudi o tem – se mi vsiljuje neko spoznanje, ki ima dolgoleten skupni imenovalec: kvalitetne in pomembne priredite (razstave, simpoziji, pisateljska in novinarska srečanja, srečanja zdravnikov itd.) v duhu miru, človeškega sodelovanja, razumevanja, premagovanja različnih ovir, ki razdvajajo ljudi, so marsikdaj – zaradi neznanja ali zaradi nerazumevanja ali še česa drugega – prav iz takih virov bile diskvalificirane. Tudi zdaj: žaljivo in cinično je označevati taka prizadevanja za »ekshibicijo« ali »cirkus« ali še kaj... To izraža piščevo nemoč ali neprisljenost razumeti in vrednotiti nekatere družbene dogodke.

Kulturna prireditev je kulturna prireditev, kdorkoli je lahko prisoten, tudi pomembna (politična) osebnost, umetnost pa je umetnost! Kaj je umetnost, so si zastavljali in si zastavljajo vprašanje umetniki sami, pesniki, pisatelji, slikarji itd., pa filozofi in sociologi in esteti in še kdo, dolga je vrsta imen. Za potrditev pa nključno izbran nekoliko daljši citat iz dela O funkcijah najnovejše umetnosti Stefana Morawskega: »Umetnost učinkuje na različne načine – zmanjšuje v nas napetost, dopušča, da si oddahnemo, ali pa ustvarja napetost in koncentracijo; olajšuje praznjenje prikritih energij in vzpodbuja ksannjarjenje ali nas sili k ostremu opazovanju, k priznanju, da ener-

gij ni mogoče izprazniti zgolj z umetnostjo; včasih kar preprosto zabava, spet drugič vabi k sodelovanju v perverzni igri, ustvarja občutje harmonije ali pa poraja disonance. Vendar načelno vprašanje ni v tem, ali so sploh možne tako raznorodne funkcije na tako različnih ravneh, kajti kadar je govor o njih, nimamo v mislih kakega posameznega dela, ne raziskujemo specialnega umetniškega področja, ampak celotno bogato prostranstvo umetnosti. Pomembno je le, ali te funkcije raziskujemo samo glede na sprejemalčeva mnenja in odločitve ali glede na ustvarjalčevo, v delu objektivizirano sporočilo.« V tem kontekstu se zato prav nazorno in značilno odslikava zaključni stavek poročevalčevega konstruktiva: »Umetnost je ravno pravnija takt, ko ni povezana z dnevnopolitiko in je resnično namenjena ljudem.«

Ob tem se mi prikrađejo v misel podobe Cankarjevih dušebrižnikov, katerih ravnanje je umetnik zgostil v ironičnem vzkliku: »To ni za ljudstvo!« Kako živa podobnost z današnjim časom!

In še nekaj: Mar se nenaklonjenost (sovražnost?) nekaterih struktur prejšnjega režima do intelektualcev, ustvarjalcev, umetnikov, kulturnih delavcev, vseh tistih, ki hočejo bolje in več in višje in zahtevneje, po teh poteh in na tak način – vsaj v našem prostoru – podaljšuje v naš čas!?

T. Turičnik

ZAVAROVALNICA

M A R I B O R

V 365 DNEH JE LAHKO SAMO EN DAN NESREČEN.

NE PUSTITE SE PRESENETITI!

**ŽIVLENJE GRE
NAPREJ IN MI Z VAMI**

POSLOVNA ENOTA SLOVENJ GRADEC
(Avtobusna postaja)

Tel.: 0602/41-595, 41-813

PREDSTAVNIŠTVO:

- RADLJE OB DRAVI, Tel.: 0602/71-941

- RAVNE NA KOR., PREŽIHOVA UL. 24,

- Tel.: 0602/21-346

- DRAVOGRAD, TRG 4. JULIJA, Tel.: 0602/83-071

PREPIH PREPIH

BREZPLAČNI MALI OGLASI!

Vsebinsko malih oglasov sprejemamo na sedežu Prepiha, Ravne na Koroškem, Čečovje 5 in v galeriji N. KOLAR, Šolska 5, Slovenj Gradec.

ko-si

TUS – KOSI
podjetje za proizvodnjo netkanih tkanin
Stari trg 6a
62380 Slovenj Gradec
telefon: (0602) 42-659, n.c. 43-731
telex: 33450 YU KORAF
telefax: (0602) 43-795

DEJAVNOST

Razvijamo in izdelujemo vložne materiale za oblaženo pohištvo in vzmetnice na osnovi naravnih rastlinskih in živalskih vlaken. Prednost naših proizvodov je v tem, da so izdelani iz pretežno naravnih materialov, kar omogoča našim kupcem proizvodnjo visokokvalitetnih BIO programov. Proizvajamo tudi BIO izolacijske materiale, ki zagotavljajo zdravo bivalno okolje.

TP ZILA SLOVENJ GRADEC

se priporoča za nakupe v svojih prodajalnah v SLOVENJ GRADCU, v ŠMARTNEM in v MISLINJI.

ABANKA D. D. LJUBLJANA

61000 Ljubljana, Titova 40 / tel. 061 112 112 / fax. 061 314 535

ABANKA P.E. MARIBOR

AGENCIJA
SLOVENJ GRADEC
Šolska 5 / tel. 0602 42-116, 42-117
fax. 0602 41-012

BANKA PRIJAZNIH IN PODJETNIH LJUDI

prevent d.o.o.

62380 SLOVENJ GRADEC, KIDRIČEVA 6

PROIZVODNI PROGRAM

- zaščitna konfekcija
- zaščitne rokavice
- sedežne prevleke za prvo vgradnjo za avtomobile
- sedežne prevleke za drugo vgradnjo za avtomobile, letala, ladje in ostala vozila

Naši izdelki zadovoljujejo tudi kupce na zahodnoevropskem trgu, kjer predstavljajo pomemben tržni delež.

Izdelki so zaščiteni z mednarodno registrirano blagovno znamko.

Vse Preventove izdelke in še veliko več lahko dobite v **prodajalni JEŽEK** na Glavnem trgu v Slovenj Gradcu.

prevent

TELEFON: 0602/41-421
TELEFAX: 0602/41-051
TELEX: 33246 YU PREVENT

ZAGOTOVLJENO ZADOVOLJSTVO

TRGOVSKO PODJETJE

KOROTAN p.o.

Ravne na Koroškem
Čečovje 6
tel.: 0602/22-711, 21-476
fax: 0602/23296
ŽR 51830-601-22865

vam nudi poleg ugodne kreditne prodaje blaga tudi

10 % popust

pri prodaji pohištva z gotovinskim plačilom nad 5.000 SLT.

Nudimo vam tudi 10 % popust pri nakupu darilnega bona v vrednosti nad 1.000 SLT.

REŠITEV GESLA IZ 20. ŠTE-VILKE: Srečno novo leto vam želijo Prepihovci.

Žreb je določil nagrade naslednjim bralcem:

- Salvador Kotnik, Center 18, Črna na Kor. (knjiga)
- Darka Viderman, Leše 28, Prevalje (knjiga)
- Juraj Arbanas, Antuna Barca 6a, Rijeka (knjiga)
- Jožica Ajtnik, Kotlje 55, Ravne na Kor. (koledar)
- Peter Rudl, Meža 155 b, Dravograd (koledar)
- Sonja Klančnik, Maistrova 11, Sl. Gradec (koledar)

ČESTITAMO!

dežurstva

DEŽURNI ZDRAVNIKI

Ravne na Koroškem (tel. 21-211): za oba dežurna okoliša (Ravne - Prevalje in Mežica - Črna) je dežurstvo urejeno ponoči, ob koncu tedna pa od sobote, od 13. ure, do ponedeljka, do 6. ure.

Slovenj Gradec (tel. 41-031, int. 417): dežurstvo je urejeno vsak dan ponoči, ob koncu tedna pa od sobote, od 14.30, do ponedeljka, do 7. ure.

Dravograd (tel.: 83-351): dežurstvo je urejeno ves teden ponoči, ob koncu tedna pa od sobote od 13. ure, do ponedeljka do 7. ure.

Radlje ob Dravi (tel.: 71-121): dežurstvo je urejeno vsak dan ponoči, ob koncu tedna pa od sobote od 14. ure, do ponedeljka do 7. ure.

VETERINARSKÉ POSTAJE

Telefonske številke veterinarskih postaj (informacije o dežurnih veterinarjih so stalne):
 Dravograd: **85-079**, Radlje ob Dravi: **71-167**, Slovenj Gradec: **41-187**, Prevalje: **31-340**.

LEKARNE

Ravne na Koroškem (tel. 22-292): ob delavnikih je lekarna dežurna od 20. do 22. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. in od 18. do 20. ure.

Slovenj Gradec (tel. 41-112): ob delavnikih je lekarna dežurna od 19.30 do 21.30, ob nedeljah in praznikih pa od 8.30 do 11. in od 16. ure do 21.30.

Radlje ob Dravi (tel. 71-115): ob delavnikih je lekarna dežurna od 20. do 22. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. in od 18. do 22. ure.

Naročilnica

Do preklica naročam časopis PREPIH

Ime in priimek _____

Kraj in poštna št. _____

Naslov _____

Podpis _____

Naročilnico pošljite na naslov: Uredništvi Prepiha, 62390 Ravne na Koroškem, Čečovje 5. Naročnino bomo obračunavali dvomesečno vnaprej.

KRIŽANKA

	TV APARAT	SLOV. GEOGRAFIK F. KRANJEC	TONE SELIS-KAR	MOSKO IME	SLOVENSKA ILUSTRATORKA ELA...	PROVAH SALSKI PESNIK FRIDER	KEM. ZNAK ZA INDIJ	SLIKAR IZ SLOV. GRADCA	VISOKA SOLA
TONE PAVČEK									
KRATICA PRVE JUGOSLOV. DRŽAVE									
HRAZ				GRŠKI SP. KLUD ITAL. F. IZRALKI			ZIGON AVGUST		
STAROSTNA OSLO-BELOST							SKRAJ. TUJE M. IME		
OPOJNA PIJAČA					VLADAR. NALOV ČORA NA KRINU		OSEBNI ZAIMEK BOČO-SLUŽEN		
JEDILNI PRIBOR						MUSLI. MANSKO M. IME			
STARI AVSTRO-OPRSKI KOVANCI									
KRIŽANKA SESTAVIL F. NOVAK	V	V	EDO MIHEVC	RIVAL	ZENSKO IME	EMIL. ADAMIC	KOSOVSKE POLITIK. KALCIJ		
ŠAHOVSKA FIGURA					LIDIJA OSTERC	ZENSKO IME LB TOVJA ŠČB NA AZURNI OBALI		AVTOM. OZNAKA KONJICA	
DIVJI HOKEJ. OLIMPIJE					IRSKA TEROR. ORČAN. REKA V Z. FRANC.	TELICEK	ITALIJAN SANITET. MATERI.	SKRAJ. Ž. IME PEVKA PAVONE	
JADA SKERL			VRSTA OBUJE				DRŽAVA VAZIJ. MEVAKE PETROL		
VIKTOR KONJAR			DEL OČESA KALCIJ				POLEPI. PODČBA OSEBNI ZAIMEK		CESAR EMIL
DEL TERCINARA					TOPILO ZA MASČOB			NOREC NEUR. NGŽ (KOLOL)	
POLNER		IME PESNIKA MER. POLJE			NAKLEP. NAMERA			KEM. ZNAK ZA AKTINON	MEDN. ZNAK ZA VZHOD

**PREPIH
BO MALE
OGLASE
OBJAVLJAL
BREZPLAČNO!**

Vabljeni

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

Zavarovalnica Triglav

POSLOVNA ENOTA
KOROŠKA

Slovenj Gradec
Voranečev trg 2
Tel.: (0602) 41-842,

41-843

PREDSTAVNIŠTVI:
Ravne na Kor.: 23-759
Radlje ob Dravi: 73-025

ZADRUGA-MARKET

Zdaj

PO NAJNIŽJI CENI

RAMA 13.90
500 gr.

10 l Rastlinsko
JEDILNO OLJE 104.90

VSAK DAN SVEŽE SADJE
IN ZELENJAVA PO
NAJNIŽJIH CENAH.

BRASIL
KAVA 1 kg. 32.90

MAGGI
ZAČIMBA 9.90
1 STEKLENICA

PLIBERK

VSE ZA
VAŠO DOMAČO KOLINO.
ZDAJ AKCIJSKA PRODAJA

ČREVE ZA
SALAME 3.90
50/50 1 kom.

CLAX 339.-
pralni prašek
20 KG

PAMPERS
PLENICE 299.-
COMBI PACK
vse vrste

ŽARNICE
E-27 - 40W 49.90
10 kom.

SATELITSKE ANTENE
V VELIKI IZBIRI
ŽE OD 3750.-
izvozna cena

POSEZONSKA RAZPRODAJA

OD 11.1.1992 - 31.1.1992

IZRABITE TO PRILUŽNOST ZA NAKUP V ZADRUGA MARKETU

PONUDBE VELJAJO DO 31.1.1992, DOKLER JE ZALOGA.

SGP KOGRAD DRAVOGRAD

GRADBENO PODJETJE

d.o.o.
SLOVENJ GRADDEC

IZVAJAMO VSE VRSTE VISOKIH IN
NIZKIH GRADENJ, ADAPTACIJE,
STROJNE INSTALACIJE,
KLJUČAVNIČARSTVO, KLEPARSTVO
IN KLIMA NAPRAVE.

HOTEL KOŠENJAK DRAVOGRAD

RESTAVRACIJA »NA KLANCU« v trgu
Dravograda

RESTAVRACIJA »ESPRESSO VIČ«

GOSTILNA PATERNUS v trgu Dravograda

GOSTILNA »MEŽA«

TRGOVINA TRG

MENJALNICA IN TRGOVINA na mednarodnem
mejnem prehodu Vič

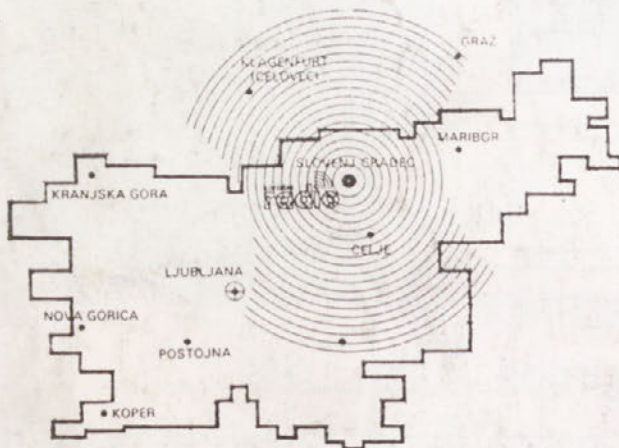
SALON GALANTERIJE ZA INTIMNO NEGO

PROSTOCARINSKI PRODAJALNI NA MMP
VIČ IN PROSTOCARINSKA PRODAJALNA NA
MP LIBELIČE

SP MERX TURISTIČNO GOSTINSKO PODJETJE KOŠENJAK DRAVOGRAD

Restavracija Vič, trgovina in menjalnica Vič.

koroški
radio
slovenj gradec

UKV 97,2 IN 88,9 MHz STEREO

„SONČEK“
PRODAJA POHIŠTVA
ŠENTJANŽ 131
Tel.: (0602) 85-106

PREPIH

Od javnosti odvisen časopis.

Izdaja ČZP Informacijski biro Ravne na Koroškem.

Glavni in odgovorni urednik Vojko Močnik. Naslov uredništva: Ravne na Koroškem, Čečovje 5, tel. št.: (0602) 22-999.

Tiska Grafika Prevalje. Na osnovi mnenja Republiškega sekretariata za informiranje št. 23/91 je časopis oproščen plačevanja temeljnega davka od prometa proizvodov.

Nenaročenih tekstov in fotografij ne vračamo.